

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖRAN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

Gustaf Ullman

NÄR EN FÖRFATTARE fullbordat ett arbete, skyndar han att skilja det ifrån sig, och nu skulle han helst vilja skjuta igen sin dörr och i ensamheten med det nya verk han redan älskar öfver allt annat, glömma det oerhörda, att han gifvit sig själf till pris. Han tänker: hvad jag iakttagit och upplevat har jag klädt i fiktionens form, min själs luftigaste fantasier, mitt hjärtas doldaste stämningar har jag gifvit kropp och namn, borgerliga öden och yrken, borde jag icke då begära, att den allmänhet, som i gunstigt fall vill ta del af detta, reagerar inför min konstns skapelser, handterar och kritiserar dem efter behag, men låter sig nöja därmed, och icke klappar på och vill in till mig för att kollationera hvad den läst med urbildnen i mitt medvetande?

Den, som icke förstår eller respekterar en sådan bön, vet icke hvilken blandning af omätlig uppriktighet och skygg slutenhet, som kan vara en diktares hjärta. Men den som anar något däraf skall förstå, hvarför det bär emot att knacka på hos den enstörige unge författaren uppe på Söder och säga: Kom ut och berätta allting för vår läsekrets om författaren till "Präster" och "Sångarbikt" och låt oss veta, hvarför ni skref "En flickas ära". Och om eljes en journalist, som ju icke får höra till de mera ömtåliga, skulle ha mod att göra detta, förlorar han det efter att ha sällskapat en stund med författaren i hans böcker. Den som gett af sin personlighet, men gett så försynt, som Gustaf Ullman här, har verkligen rätt att fordra, att man låter sig nöja. När man träffar författaren, frågar man därför på sin höjd endast: Hvad arbetar ni på nu? och då man fått veta, att han håller på att arbeta sig fram till nutiden upp genom de mörka schakten af en stor släktroman från hans hembygds västkust, tänker man, men endast tänker: hur bär ni er åt för att icke vara äldre än jag och likväl ha alla dessa många och kloka böcker bakom er, och ha kraft och styrka för en släktroman?

Ytligt sedt kan den frågan besvaras med att peka på Gustaf Ullmans resoluta sätt att hålla sig obesmittad af alla borgerliga förvärfskällor för att uteslutande egna sig åt sitt författar-

skap, men endast ytligt, eftersom det mindre är numerären af hans produktion, som förvänar i förhållande till hans ungdom, än den själfbehärskning, som röjer sig i hans måttfulla sätt att behandla sina ämnen. Hur strängt vakar han icke öfver sin penna, att den icke må vika från den flärdlösa ärlighetens väg, icke falla för frestelsen — ingen som icke pröfvat den vet hur svår — att tumla med väljudande tankar och fraser, för hvilkas oklarhet den novellistiska eller poetiska formen kan tänkas som ursäkt.

Han har så mycket större heder däraf, som dessa dygder hos en författare, lika litet som den personliga försyntheten äro sin egen belöning. Om den stora publiken i den litteratur den favoriserar önskade en spegel af sitt eget lif och sina egna tankar och sensationer, hvilket den icke gör, emedan den vill ha starkare stimulus, så skulle det kanske vara annor-

Några ord om hans författarskap.

lunda. När den nu återfinner sig själf, hvarken karrikerad eller förskönad, går den bort med en viss skygg aktning för författaren som en farlig karl till att se och höra och ana sig till, men det är frågan om den annat än sällan består sig med det löje och den ömkan, som, mycket dunkelt, det måste sägas, skimrar igen hos författaren själf.

Gustaf Ullman började som lyriker, en mycket ung lyriker, med dikthäftet "Väst kust", och nu, då jag skrifver dessa rader, ligger hans senaste volym "Sångarbikt", den tredje diktsamlingen i ordningen, färsk från bokbindaren på mitt bord. Det är omöjligt att ögonblickligen ha ett omdöme färdigformuleradt om den senaste diktsamlingen, men så mycket ser man vid en flyktig genomläsning, att hur mycket än författaren vunnit i herravälde öfver formen, sedan han skref sina första, okonstlade och litet tafatta vers, och om än instrumentet har hvad Paludan-Müller kallar "en bedre Klang", så är tonen och stämningen densamma. Det är fortfarande hafvets brus mot västkustens klippor, som inspirerar hans vackraste ordmålningar, hans ömmaste tonfall, och dess vågors rytm, som rullar genom versen, där är alltjämt den ensamme grubblarens smärta öfver skuggor och sår, som icke bli mindre djupa eller svidande med åren, där är enslingens skygga sympati, när han anar närbesläktade hjärtan och sorger. Recensenter komma antagligen att påpeka ett par dikter som störa samlingen, men med tacksamhet öfver hvad den som helhet ger, ser man gärna bort från dem.

Äfven om man personligen håller mest af författarens lyrik, därför att man älskar lyriken som en noblare konst än novellistiken, måste man hålla på hans insats i vår litteratur såsom novellist framför hans insats som lyriker. Han står nämligen här mera ensam genom sin lugna, måttfulla, enkla berättarkonst, och det yngre lag novellister, som nyss lämnat kria-böckerna, skall kanske en gång förstå, att där är något att lära af honom, när det rasat den värsta otåligheten af sig.

Hur djupt man kan nå, hvilken konstnärlig effekt man kan åstadkomma med hans berättar-metod, har Ullman visat i sin starkaste bok,

Dikt i gammal stil af Gustaf Ullman.

En juliskymnings ande drog
med stillsam sång i rosensskog,
i rosensskog vid hafvet.

Där möttes vi på slingerstig; —
du smålog, som du kände mig,
som om vi länge sökt hvarann,
din klara blick emot mig brann
i rosensskog vid hafvet.

Till andra kvällars tunga sång
jag lyssnat ensam mången gång
se'n dess i rosenskogen.

Dock, minnet doftar ömt och kärt.
För mycket var det väl begärdt,
du skulle bli mig trogen.

Ditt löje alla rosor le, —
men du log skönare än de
i rosensskog vid hafvet.

Du lyst på min sommarstig,
men lät mig icke bryta dig —
och himlen vete, om ej så
vårt möte ljufvast blef ändå
i rosensskog vid hafvet.

stillas genom vänskapsförhållandet till en annan ung människa, stark nog att bära något af vännens lidande, varm nog att gå helt upp i hans lyckostämningar, med ett ord: alltid färdig att lefva med honom.

Mycket har blifvit skrivit "om vänskapen" ända från Ciceros dagar och till vår tid. Vissa namn, t. ex. Orestes och Pylades, sinnebildliga för alla tider höjden af vänskaplig trohet. I mången berömd mans lefnadshistoria spelar den manlige vännen en ingripande roll, är en del af lifvet själf. Och förlusten af vännen kastar sin slagskugga öfver långa år.

För sådan historisk vänskap har den nya tiden ej plats, påstår man. De fasta karaktärerna sägas vara få. Alla människor anpassa sig efter vissa syften och mål. Främjandet af den personliga fördelen är måttstocken för den enskildes förhållanden och handlingar. Det egoistiska draget är — trots modern altruism — det som ger uttrycket åt nutidsmänniskans fysiologi. Under så fatta omständigheter går det för mannen med vännen som med bruden: passar han och passar hon i den uttänkta lefnadsplanen, må han då behållas, må hon komma. Kan vännen hålla tillbaka en smula, kan en hustru stänga väg — man ser då ej längre åt det hållet.

I hur hög grad kulturen ombildar oss psykiskt och moraliskt, lär den dock ej från *de unga* taga bort åtrån att erfara medkänsla eller behovet att gifva. Ju starkare den utvecklade förmågan individuell isolation och ju varskligare vidgandet af lifsperspektivet bortom grafven vill synas honom, ju intensivare blir hans trängtan efter sympati. Nu som förr har den unge man, som funnit en förstående vän, fått

fatt i en af lifvets skatter och förstår, tror jag, helt visst att värdera den.

Men hvad veta vi om kvinnovänskap, om hvad kvinnor under gångna epoker varit för hvarandra? Det är visst ganska litet, det som i sagor, sånger eller historia framskymtar af upphöjd tillgifvenhet mellan kvinnor. Öfverhufvud blef ju så litet sagdt om den ena hälften af mänskligheten, den som ej skref sina handlingar i blod och våldsdåd, att något sådant som kvinnlig vänskap ej kunnat komma i åtanke som motiv för någon framställningskonst. Som rivaler, som förräderskor, hämnarskor och som förtryckerskor af det egna könet äro kvinnor dock ej okända.

"Vänskap mellan kvinnor är en raritet sådan som fågeln Fenix," säger på sin tid Adolf Törneros. Han var ju en lärd, historiker, estetik, kände både klassisk och romantisk tid och ställer dock kvinnovänskap i paritet med den drömda underfågeln.

Men han var ju ungarl. När sådana skola låta sig höra angående kvinnor, sätta de inte så sällan an tonen en smula falskt, och klangen i recitativet blir därefter.

Drottningar och adliga damer ha någon gång haft vänner, så ha borgerliga kvinnor väl ock haft sådana, färdiga att trotsa faror för att försvara vännans dygd, för att hjälpa henne till framgång och seger. Men kvinnogärningar utföras i allmänhet i det tysta och öfver dem faller glömskans dok. Och i de aflägsnare tider, då kvinnan röfvades, hölls fången, var ofri, underkufvad, föremål för mannens begär och svartsjuka, men icke var den älskade, icke den för honom själsligt fullkommande, hur kunde hon väl då vara den stödjande för eget kön?

Ny tid medför nya verkningar. Kvinnovänskap håller på att bli en faktor i kultur- och känslövrlden, en faktor att räkna med rent af. Det går ett drag af storslagen enhet i uppfattningen genom kvinnövrlden i stort sedt. Om lyx- och parasit- eller om bohémekvinnan är här icke fråga. Ett försvinnande fåtal kan i vår tid ej trycka sin stämpel på mängden. Och det stora flertalet nutidskvinnor har en bestämd känsla af att förstå hvarandra, att behöfva hvarandra och att vilja arbeta för hvarandras bästa. Det är, tror jag, emedan ett andligt band ändtligen förenar kvinnorna som de funnit hvarandra på annat sätt än förr. Öfverallt ser man nu äkta vänskapsförhållanden uppstå mellan kvinnor. Och orsaken är en helt annan än tillfällighetens makt att sammanföra. Med den glädje, som känslan af att vara förstådd brukar skänka, kunna nu helt obekanta kvinnor mötas och med ens finna, att de tala samma tungomål. De mötas nu äfven på andra tiljor än där engång spinnrocken surrade, eller pärlstickriet frestade synen, där balmusiken lockade. Den vackraste klädningen är mindre ett föremål för afund än talangen. Lättjan, den rika damens privilegium, är en förmån, som åtminstone till en viss grad förlorat i värde.

Behovet af en vän, af sympati, af det egna könets gillande har blifvit starkt kräfvande. Den moderna kvinnan lämnar icke kärleken ur räkningen, men hon räknar med sig själf och sina medsystrar som aldrig förr. Och med denna nya värdesättning, denna beundran af det egna könet följer ett nytt förtroende till kvinnan, en hängifvenhet för systemen i lifvet. Kvinnovänskap är nu ett fint grönt skott på kulturens månggrenade träd.

GERTRUD RUNCANTZ.

"Präster". Den boken är mer än blott en mäterligt gifven bild af ett speciellt kulturskikt. Den fyller mig med respekt såsom inneslutande, bland mycket som är väl gjordt och tekniskt skickligt, mycket som är smått rörande eller smått elakt, några ställen af den rysansvärda, lågmälda bitterhet, som man bäfvar för som annars blott inför lifvets egna manifestationer af densamma. Den förekommer icke i de skisser, som satiriserar hvassast, som mest skonslöst utlämna de författaren misshagliga typerna åt vårt förakt. Men den finns i slutkapitlet af den sorgmodiga historien om prästdottern Elin Krampa, om hvilken jag undrar om författaren själf ens vet hur typisk den är, endast en kvinna bör kunna ge betyg därpå, den finns också i inledningshistorien "Tidens son", som outplånligt stämplar den moderna strebern-teologen, men där bitterheten når långt djupare, dit in där yrken och åsikter upphöra.

Intet af denna respekt känner jag inför romanen "En flickas ära", men jag känner tillräckligt mycket annat för att vara glad åt boken och dess framgång. Jag förvånar mig åt att det varit en man förbehållet att ge litteraren denna Rika, som är allt hvad som ligger i det missbrukade och banalt bliina ordet ensamjungfru. Jag intresserar mig icke mycket för den unge hjälten-musikern i boken, ej heller för Rikas matmor och dennas baron, ej ens för konflikten i historien, byggd på musikerns vacklande och misstag vid värderingen af flickan, som flirtar och spelar Beethoven, och flickan, som städar rummet och tänder brasan. Men denna unga flicka, som lärt känna den sida af världen som vändes mot den ensamma och värnlösa, som redan som konfirmand lärt den för flickor af en bättre klass kanske evigt förborgade hemligheten att kvinnans förödmjukande underlägsenhet i fysisk styrka kan vara hennes öde, står som en typ för alla dessa många, som vi ha i våra hem, utan att veta mycket om eller fråga efter dem, hvilka mödrarna aldrig skydda för sina söner, hustrurna aldrig för sina män, systrarna aldrig för sina bröder. Och därmed är också bokens betydelse gifven.

Man skulle ha uteglömt en mycket väsentlig sida af Ullmans författarskap, om man här icke nämnde hans pojkhistorier. Af allt rörande i världen finns det väl knappast något mera rörande än den halfvuxne bortkomne pojken, hvares manliga kavathet så putslustigt sticker af mot hans hjärtas vekhet och skygghet. Denna tacksamma typ har Ullman förstätt att skildra så, att den, som kallögd och klarögd dissekerar den mest hjärtslitande kärlekshistoria, ofrivilligt tåras öfver sidorna om Tord. Mer kan ju icke författaren begära.

ELIN WÄGNER.

Kvinnovänskap.

DET FINNS i hjärtats djupa ömhetsband någonting rent och oegennyttigt, som vittnar om människosjälens förträfflighet och värdighet, har någon tänkare en gång sagt.

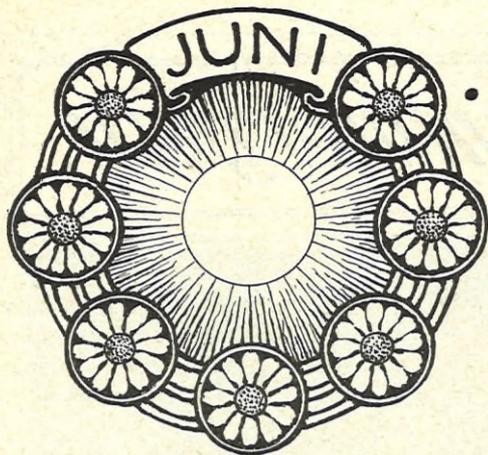
Med hemlighetsfull styrka binda visserligen blodsbanden — hur många exempel på ett motsatt förhållande som både historia och nutid än kunna framvisa — men de länkar, hvarmed sympatien, den andliga läggningens likhet, kedjar själar vid hvarandra, ha visat sig äga samma hållbarhet för lifvet som blodets band. Och hur sköna kunna de ej vara! Som silket, som guldet, kommet ur mästarkölar. Den melankoli och ömhetsträngtan, som äro oskiljaktiga från människan i ungdomsåren, mildras och

De som köpa utaf

Ärade husmödrar!

Rosenfors hafregryn och Hafre-Sundhetsmjöl
få alltid full valuta för sina penningar. Tillverkas under läkarekontroll och erhålles uti alla välsorterade
speceriaffärer.
Partilager i Stockholm hos Aktiebolaget Wahlund & Grünblad.
Vördsammast Aktiebolaget Rosenfors Bruk & Nya Valskvarnar, Rosenfors.

Årets · tolf · kapitel.

SOM PATIENT HOS DOKTOR SOL.

Ett kapitel om utnyttjandet af sommarens hälsovärden.

Prisbelönad uppsats af Ingeborg Dahllöf.

SOMMAREN är den tid, då stadsborna rekrea sig efter vinterns ansträngningar i nöjes- eller arbetsväg.

De söka denna vederkvickelse på badorten, sanatoriet eller ute i den lantliga villan. De lefva dagdrifvarelif, utföra intet arbete, sofva länge, äta ett läckert och rikligt bord, bada och fördrifva den långsamma tiden med att idka sällskapslif, flirta, anordna små utflykter, soaréeer och andra förströelser eller genom att sitta på badhusverandan, segla, promenera i skogen eller ligga i hängmattan.

Den absoluta sysslolösheten kommer dem att känna sig skönt uthvilade, den höga dieten bättrar på hullet, sol och luft bryna ansikte och händer.

Denna vanliga sommarrekreation torde vara tillräcklig för ett stort antal människor, nämligen för alla dem, på hvilkas kropps- och själskrafter det dagliga lifvet aldrig ställer större fordringar, än som med lätthet kunna uppfyllas. Man kan nämna ämbetsmän med bekväma befattningar, välsituerade husmödrar, förmögna familjeflickor och andra. Hvad de behöfva och begära af sommaren är endast litet hvila, litet förströelse, luftombyte och allt detta få de i fullt mått af den vanliga sanatorie-, badorts- och landtvistelsen.

Men för ett mycket stort antal stadsbor är detta för litet. Det finnes i vår jäktande tid en mängd människor af öfverklass, som af omständigheterna tvingas att arbeta öfver förmågan, att taga i förskott af arbets- och lifskraften. Sådana äro de inom affärs- och industrivärlden arbetande, de till lärarekåren hörande och andra hjärnans arbetare.

Deras arbete är icke sådant, att de med hela sin person, sina samlade kropps- och själskrafter uppbära det, utan ett ensidigt arbete, som med hela sitt tryck hvilat på hjärnan och nervsystemet, slitande ut dem i förtid.

Hur ofta träffar man icke i dagliga lifvet på en sådan hjärnans arbetare, hvilken, ännu i sina bästa, kraftigaste år och utan att någon organisk sjukdom är för handen, ger intryck af att vara i det allra närmaste förbrukad, ett mänskligt maskineri, där några af delarne äro hårdt slitna, och som därför arbetar tungt och med besvär, gnisslande i gängorna?

Är nu sommarrekreationen, sådan som vi vant oss vid att söka den på sanatoriet, badorten eller i den lantliga villan, lämplig för dessa tröttkörda människor? Få de genom den tillbaka de förskott de tagit på sin arbetskraft och blifva de i tillfälle att samla ihop åt sig ett så stort nytt kraftförråd, att det räcker för det ansträngande arbetsår, som snart går in? Nej!

Det torde icke ha undgått de till denna kategori hörande människorna, hur skör och bräcklig den hälsa och hur litet det kraftförråd är, som man har i behållning efter den vanliga sommarrekreationen. Man känner sig visser-

ligen uthvilad och spänstig, humöret är godt, nerverna rätt hyggliga, man har lagt på hullet och är kry, men hur kort varar icke all denna härlighet, när man kommer in i de gamla ogynnsamma förhållandena igen, när jäktet börjar, det forcerade arbetet pressar och oron marterar. Är det kanske icke hälsan själf man vunnit? Är det manne endast det yttre skenet däraf? Beklämmande smyger sig en känsla öfver en, att arbetskraften, arbetsförmågan äro till stor del oåterkalleligt förlorade, att man, långt innan tiden är inne, har det bästa af lifvet bakom sig.

Men finnes det då ingen möjlighet att sätta i godt och *varaktigt* godt skick ett sådant där mänskligt maskineri, som, olyckligt nog, råkat att bli ojämnt slitet, och där vissa delar därför neka att fungera på ett tillfredsställande sätt?

Jo, det torde finnas ett — *friluftslif med kroppsarbete i jorden*. Icke ett arbete på lek och på småstunder, ett sysslande för roskull i trädgården med bärplockning och ogrärensning, utan ett *verkligt* jordbruksarbete sådant som småbrukarens, muskelansträngande, hårdande, stärkande.

Man skall icke söka herregården med dess i arbetshänseende så öfverväldigande förhållanden, inför hvilka man känner sin kraft hopplöst liten och otillräcklig. Man skall välja småbrukarestället, lilleputtgården med dess små åkrar och ängar, där man tycker sig utan svårighet kunna rå med arbetet.

En sådan där småbrukaregård är ett härligt ställe att tillbringa sin lediga sommartid på. Man vaknar tidigt på morgonen vid välling-klockans muntra sång, man får brådt att komma i kläderna och ut i det väntande arbetet. Hela den lilla gården är redan vaken. Korna, glänsande i huden, drifvas i vall, Brunte, blankryktad och välförplågad, spännes för kärra eller harf, hunden skäller i backen, kalfvarne dansa i hagen, folket går till sina sysslor. Och trädgårdstappan, potatislandet, rofåkeren, den nyslagna ängen ligga solbelysta och vänta på, att man skall komma dit och med spade, hacka, hötjuga göra ett godt och ärligt dagsverke.

Hvilket välsignadt arbete arbetet i jorden är! Det utföres i sol och ljus och fria luften, det binder de oroliga tankarna, lugnar och stärker nerverna, det påskyndar ämnesomsättningen, sätter fart i blodet, pressar i form af svett ut kroppens onda vätskor, det skänker aptit och en njutningsfylld trötthetskänsla, som följes af en djup, drömlös, vederkvickande sömn, ur hvilken man vaknar starkare än förut.

Hela lifvet där ute på den lilla landtgården med dess lugna förhållanden är läkeedom för en människa, som likt en snurra piskas rundt i det hvirflande storstadslifvet. Hennes muskler, eljes dömda till naturvidrig överksamhet, få där ute sysselsättning, öfvas och stärkas, från morgon till kväll vistas hon ute i det hälso-

gifvande solskenet, de friska vindarne svepa omkring henne, tränga genom hennes lätta arbetsdräkt in till huden och härda den, syremättad ren luft fyller hennes lungor, kroppsarbetet väcker till lif hungern, en stark sund hunger, icke efter läckerheter utan enkel kraftig kost. Tiden blir aldrig lång där ute, ens tankar flacka icke omkring för att söka förströelse, den lilla soliga värld man lefver i lägger beslag på hela ens intresse. Man känner sig fästad vid gårdens idoga folk, värderar det för dess flit, dess förnöjsamhet och goda enkla seder, man är bekant och god vän med gårdens djur, man håller af åkrarne och ängarne, där man för första gången fått erfara hvilken njutning det ligger i kroppsarbetet, man är stolt öfver sina händers verk, man glädes öfver att grödan frodas, man fröjdar sig åt åsynen af all naturens härlighet.

Jag upprepar: Den vanliga sommarvistelsen på sanatoriet, badorten eller i landtvillan passar ypperligt för de stadsbor, hvilka af sommaren icke begära annat och mera än nöje, ombyte och litet hvila, men den är icke lämplig för det stora antal stadsmänniskor, som, utan att vara behäftade med någon organisk sjukdom, genom ensidigt uppsplitande själsarbete råkat i olag och löpa risken att långt i förtid blifva arbets- och lifsodugliga.

För dem är det icke tillräckligt att få sitt yttre en smula restaurerad, att bli solbrända, fylliga och för stunden uthvilade, de behöfva en verklig och genomgripande förbättring för att med framgång kunna uthärda de strapatser i arbetsväg, som vänta. Ett friluftslif med kroppsarbete i jorden som viktigaste beståndsdel kan, om något, skänka dem detta. Det febrila, komplicerade, enerverande stadslifvet förtär dem, det lugna, enkla, naturliga lifvet på landet skall hela dem.

INGEBORG DAHLLÖF.

Huru höja vårt folks arbetsglädje?

Ett kapitel i en nationell lifsfråga.

SÅ LYDER PRISÄMNET för augusti i vår serie "Årets tolf kapitel" och uppmana vi alla dem af våra läsare, som ha något att säga i frågan, att genom Idun framlägga detta för vår läsekrets. Tävlingsartikel, som icke gärna i längd bör öfverskrida 4 Idunsspalter, insändes till *Iduns redaktion, Stockholm, senast den 30 juni* och förses med präskrift: "*Iduns artikel tästing*". För den enligt redaktionens åsikt bästa artikeln utfästes ett pris af

ett hundra (100) kronor

och den prisbelönade uppsatsen inflyter i något af Iduns augustinumner.
Stockholm den 1 juni 1910.

Redaktionen af Idun.

Begär alltid granit-omaljerade
KOCKUMS Kokkärl
OBS! Fabriksmärket.

Giffria och syrefasta.
Prisbilliga.

Fås på begäran öfverallt
i hela världen.

IDUNS MODELLKATALOG

Ombärlig för alla sömmerskor och för alla hem.
Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Koloreradt omslag.
Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

Lassionsspelen i Oberammergau.

MARIA

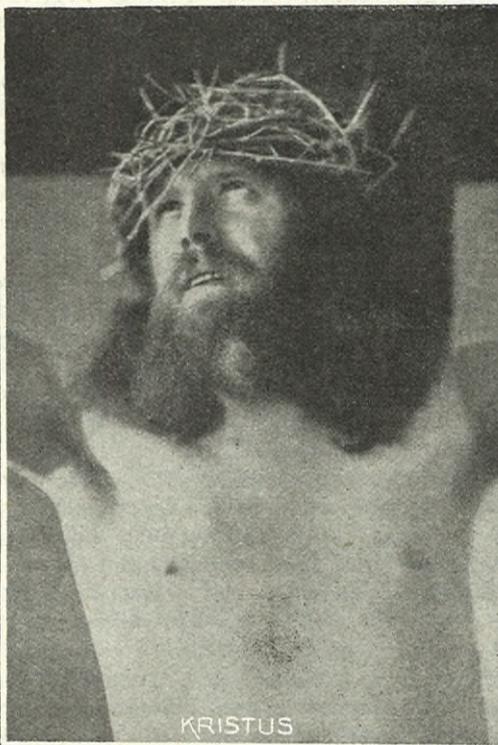
bringat natten i det fria för att inte gå miste om spelen... En stor del människor, som inte i tid skaffat sig biljett och nattlogi, fingo vända om.

Eftersom den stora hallen, i hvilken åskådarna äro placerade, saknar fönster-rutor, kan man säga att temperaturen är ungefär densamma som i fria luften, hvarför alla hade klädt sig som till en resa i Sibirien. Aldrig hade jag trott att man skulle kunnat röra sig i ett sådant lass med kläder som det, hvarmed man denna morgon var betungad. Hatt får ej bäras, för att inte hindra utsikten, men alla de mössor och halsdukar, som voro att uppbringa, hade man ifört sig för att inte förkyla hufvudet. Till och med de mest bedårande misser sågo i denna dräkt ofantligt lunsiga och misslyckade ut. Man skulle

VERONIKA

I OBER-BAYERN, ett par timmars järnvägsresa från München, ligger den lilla byn Garmisch. Därifrån åkte jag i automobil i sällskap med några älskvärda landsmän upp till Oberammergau, som är beläget cirka 820 meter öfver hafvet, inkiladt mellan höga snöberg. — En nybyggd och solid sicksackväg leder ditupp, på hvilken automobilerna flyga som stora roffåglar, längs svindlande afgrunder, öfver hvilka beständigt nya och djärfva bergformationer resa sig. Fastän det var den tionde maj, var det bitande kallt, och då vi nått Oberammergau, skockade sig tunga snömoln omkring bergspetsarna, och nästa morgon, då spelen började, snöade det som vid jultid. Skådespelsbyggnaden rymmer fem tusen åskådare, men ännu flere voro de, som hade strömmat till från alla håll för att bevittna föreställningen. Man låg hvar som helst, och hur som helst. Det sades till och med att det funnits personer, som till-

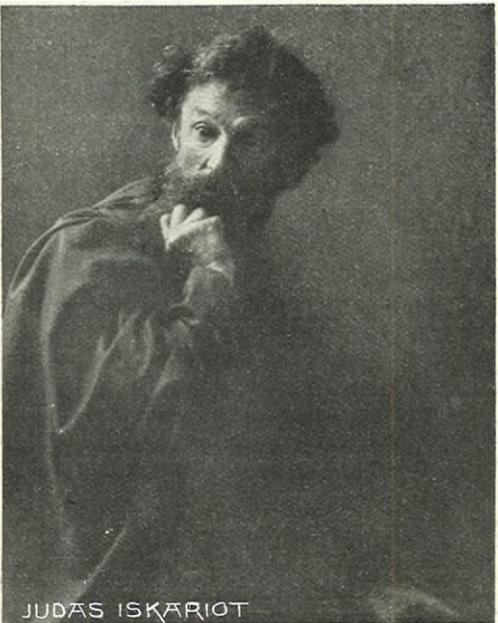
KRISTUS

tjäna som symbolen för den framåtskridande handlingen.

Orkestern, som är placerad, synlig, djupt under scenen, börjar sin introduktion, och kören inträder. Den består af ungefär femtio sångare och sångerskor, som ordna sig i en lång rad, med prologen i midten. Alla äro iförda en sorts antika dräkter, långa, fotsida hvita ylleklädningar, och öfver dem rakt nedhängande, långa kappor i olika färger hopsatta med en gyllene kedja öfver bröstet. På hufvudet bära de gyllene diadem.

För hvarje gång kören trädde in, måste jag beundra valet och sammansättningen af de olika färgerna på kapporna. Där funnos djupt purpurröda, vallmofärgade, blekt gröna, dufblå, guldglänsande, som gamla dukater. Det hela verkade som blommor på en äng, intet prålande eller bondgrant — alla färger stämde som i en musikalisk harmoni.

“Prologen” framsade först i några högtid-

JUDAS ISKARIOT

kunnat tro, att publiken bestod af idel klädstånd, i hvilka innerst något lefvande rörde sig. Ändtligen var man på sina platser. Klockan var åtta på morgonen, och alla femtusen par ögon voro vända emot scenen. Denna utgöres af en öppen arena, på hvilken lefvande träd och kulisser åstadkomma effekten af en stad med två ingångsportar, en till höger och en till vänster om den stora arenan. Igenom portarna ser man perspektivet af gator, bakom hvilka Oberammergaus egna snötäckta fjäll höja sig. Till höger och vänster, längre fram emot åskådarne, har man två trappor, af hvilka den ena leder upp till Pilati hus, den andra till öfversteprästens bostad.

Midt på arenan befinner sig en teater med tak och ridå. På denna teater utspelas en del af scenerna, och här framställas de stora lefvande bilder, hvilka

TVÅ FARISÉER

liga verser en hälsning till de församlade, och kören uppstämde en sorts hymn.

Musiken till denna och för öfrigt till hela passionsspelet är författad af en värdshusson från Oberammergau, som bar namnet Rochus Dedler. (Hans dödsår är ej nämnt i beskrifningen.)

Man hör på denna musik, att komponisten har studerat de gamla tyska klassikerna, och ibland påminnes man om Händel. Emellertid är den långt ifrån endast en efterhärming. Helt igenom låter den rik och fullt klingande, och kan på sina ställen lyfta sig till imponerande kraft och originellt behag. Så t. ex. påminner jag mig den egendomliga tjusningen i musiken till "Höga visan", som förekommer samtidigt med att en levande bild framställer bruden som klagar öfver förlusten af brudgummen. —

Sedan den första hälsningen slutat, delar sig kören i två delar, och ridån går upp för scenen, där man ser framställningen af Adam och Eva, som utdrifvas ur paradiset.

Därefter istämmer kören en lofsång till korsets ära, hvarefter ridån åter går upp öfver en apoteos till korset.

Härmed är inledningen förbi, och handlingen börjar. Den första scenen är Kristi intåg i Jerusalem. — Teaterridån är också uppdragen, och man ser en bred gata, som, i likhet med de andra gatorna under bar himmel, är uppfylld af människor, hvilka utbreda kläder på marken, bryta palmgrenar och ropa "hosianna". Sju hundra människor röra sig på scenen, och man får verkligen intrycket af ett helt folk, som springer, jublar och väntar på något som skall komma.

Kristus kommer inridande på åsnan, följd af sina lärjungar, och det är intet slut på folkets hänförelse. Kristus framställdes af krukamakaren Anton Lang, och hans vackra, värdiga person gör också ett vackert och värdigt intryck. — Men något snille är han inte, och de som ha sett hans företrädare, Mayer, mena, att Lang blott ger en mycket svag bild af Kristus. — Så länge han tiger, är han bäst, men hans sätt att framsäga orden, hvilka vi alla känna så väl, är mycket enahanda och utan kraft. Likaså var Marias framställarinna icke synnerligt god. Det var en behaglig, snäll flicka, vid namn Ottilie Zwink, som utan tvifvel kände mycket för det uppdrag hon hade fått. — Men hon gjorde intryck af att hafva utbildat sig efter vanliga skådespelerskor, och hade alltför mycket af teater, såväl i sina rörelser som i sitt tal.

Däremot var Maria Magdalena en gripande företeelse. Då hon kommer in med alabasterkrukan för att smörja Jesu fötter, och blott säger det enda ordet "Rabbi", gjorde hon det så djupt känt, att det bragte tårar i ens ögon.

Bäst bland framställarna tycktes mig dock ett par af de manliga individerna, Judas, Pilatus och Herodes. —

Det är ganska karaktäristiskt för folket i Oberammergau, att man väljer den bäste och af alla mest ansedde man till att framställa Judas. — Han gaf också denna roll, i dess svaghet, dess osäkerhet, och i dess nästan vansinniga förtviflan med en gripande sanning. Hans dräkt tycktes vara vald symboliskt för honom. Han bar en svafvelgul, lång klädning omgifven af en stor eldfärgad mantel. Håret var kortklippt och rufsigt, och hans ansikte hade uttrycket af något på samma gång vildt och svagt, som gjorde en både förskräckt och sorgsen.

Pilatus visade sig som en förnäm romare.

KRISTUS MÖTER SIN MODER.

Hans ytterst praktfulla, enkla dräkt klädde honom utomordentligt. Hvitt siden, guld och purpur voro hufvudbeståndsdelarne i hans klädning. Han bar kort rock, bälte om lifvet, en guldring kring det kortklippta håret och hade lindade ben och halfhöga, röda stöflar. I handen höll han ståthållarstafven. Men som han uppbar denna prakt! Med hvilken romersk öfverlägsenhet tilltalade han ej dessa barbarer, denna judepöbel, som samlat sig för att fordra Kristus utlämnad till att korsfästas! Till och med fariseerna och de skriftlärde, som kommo i sina sida, rikt broderade dräkter, för att disputerade med honom, behandlade han med en förnäm ringaktning, som visade dem, hur litet värde han satte på all deras slughet och visdom. Och så till slut, med hvilken öfverlägsen likgiltighet framkastade han ej orden: "Hvad är sanning?" medan han tvådde sig ren från sin skuld, genom att doppa sina händer i den gyllene skålen, hans tjänare räckte honom. — Hela denna scen, där det uppretade judafolket ropar: "Korsfäst honom", var måhända den del af passionsspelet, som verkade mest storslagen och gripande.

Herodes, till hvilken Kristus föres från Pilatus, var dock af alla den, som med största fulländning utförde sin roll. Här såg man framför sig en härskare, omringad af allt hvad smak och prakt kan åstadkomma. Men på samma gång såg man i honom en själfsvåldig, passionerad man. Blott det sätt hvarpå han satt slängd på tronen, hans arm- och handrörelser, allt vittnade om att man hade framför sig en man, som var van att bli åttlydd, en man af högsta börd. — Omöjligt kunde man tänka sig, att denne furste återgafs af en handverkare från en bondbys.

Här var något att lära för våra yrkes-skådespelare, som ju alltför ofta tro, att om man skall återgifva en högt uppsatt person, då bör man tala och gå så långsamt som möjligt, och i det hela begagna sig af gester och tonfall, hvartill man aldrig finner maken i — verkliga lifvet. —

Emellertid är det icke de enskilda personerna, som man här vid passionsspelen fäster sig mest vid. — Det är totalintrycket, som är det bestämmande.

Handlingen följer evangeliet och är indelad i sjutton föreställningar. Mellan hvarje föreställning uppträder kören, sjungande om hvad som skall hända, och påminnande om en förgången tilldragelse ur gamla testamentet. Det framvisas en levande bild t. ex. Josef, som säljes af sina bröder, Tobias, som går bort med ängeln, Abraham, som går att offra Isak o. s. v.

I detta körens uppträdande tänker jag mig att man får begrepp om den antika körens betydelse vid framställningen af de grekiska tragedierna.

Den intager en på samma gång förklarande

och deltagande roll. Det är folkets röst, som genom körsången tillkännager sig vid de olika händelserna.

Strax innan korsfästelsen är hela kören sorgklädd. — Själva korsfästelsescenen är illusoriskt framställd. Då Josef af Arimatia kryper upp för att uttaga spikarne ur händerna på den korsfäste, kan man ej föreställa sig annat än, att dessa händer verkligen äro genomborrade.

Slutet af passionsspelet, uppståndelsen och himlens lycksalighet, är utan tvifvel det svagaste vid hela föreställningen. Då Kristus kommer ut ur grafven klädd i silfverskir, och då änglar stå i rader bland molnen med olika belysning förstår man bättre att det är en bondfantasi, en tysk bondfantasi, som har uppfunnit det. — I det hela skall man helst akta sig för att genom synliga medel vilja framställa den himmelska lycksaligheten. —

I de åtta timmar man öfvervar skådespelet — med två timmars uppehåll — blir man, underligt nog, inte trött. Hvilken annan föreställning skulle man stå ut med i åtta timmar?

Det beundransvärda är att hela denna sammansatta och konstfärdiga apparat ha Oberammergauerna åstadkommit med egna krafter. — De äro mycket lokalpatriotiska och tillåta ej att någon främmande lägger sig i deras passionsspel. Blott hvar tionde år äro de färdiga att åter framställa det, och alla deras intressen och ansträngningar röra sig där omkring. När man ser dessa underbara dräkter, broderade och prydda med en omsorg, som skulle de kunna ses och undersökas alldeles nära, kan man väl förstå, att tre hundra sömmerskor i vinter ha varit sysselsatta med att förfärdiga dem. Men hvad man icke kan förstå, det är att allt detta arbete har skett under ledningen af en regissör från Oberammergau. En man af folket har satt sig in i, studerat, tecknat och öfvervakat, att denna mångfald af klädedräkter blef korrekt och konstnärligt smakfull. Man sammanlikne härvidlag hvad våra dalabönder ikläda sina profeter och helige, när de afmåla dem. Likaså är det en man från Oberammergau, som leder musiken, och det är kvinnor och män från samma lilla by, som utföra den. — Om kören än inte tål att sammanliknas med hvad våra körer vid konserter t. ex. i Musikaliska akademien och vid de bästa operor kunna prestera, så har den dock ett företräde. En hvar sjunger ut af sitt hjärtas öfvertygelse, med all den vördnad, som är en stor sak värdig. Det hör man både på klangen af det hela, och på deklamationen, när de enskilda rösterna utföra något parti.

Man har talat mycket om att dessa passionsspel småningom skulle komma att öfvergå till att blifva vanliga teaterrepresentationer, beroende på den enorma tillströmningen af människor från världens alla hörn. Jag tror det icke, åtminstone inte så länge som det religiösa lifvet fortfar att inspirera de uppträdande. Tiderna äro olika, och man finner inte alltid snillen, som passa att framställa Kristus och hans moder, men hufvudsaken är dock att alla de medverkande äro besjälade af en tanke, gripna af samma ämne. Och mycket mera än vi nordbor tro det, behöfva människor, liksom barn alltid behöfva det, se framför sig de människor och tilldragelser, som sysselsätta deras tankar. Därför ha vi ju den bildande konsten. Och därför har dramatikerna en så särskild stor dragningskraft på alla naturliga sinnen.

Garmisch 18 maj 1910.

HELENA NYBLÖM.

Innan 7 kr. betalas för ett snörlif, bör ifrån Franska snörlifssömmeriet i Stockholm, 1 Norrmalmstorg, 1 tr., dess illustrerade priskurant rekvireras.

alla sorter.
Salamander Enhetspris 15,—
Dam- & Herr-Skodon Lyxutföring 18,—

"Sjung om studentkans lyckliga dag.."

ligen icke borde behöfva närmare beskrivas, glädjen har ju redan förklarar dem. Tänker man sig öfveranstängning, nedbruten hälsa och nervös depression såsom oundgängligen förbundna med flickornas studentexamen — och sådan var åtminstone den gängse uppfattningen för några år sedan, — måste man medge att dessa glada, rundkindade och präktiga flickebarn passa illa tillsammans med sådana föreställningar. Till och med midt under brinnande examen se de lugna och trygga ut, och allt talar för att de hålla till godo med obekymrad aptit, när föreståndarinnan bjuder dem på studentfrukost under rasten — den sista måltiden under skolans tak. År och sinnelag växla, men med samma yra och lössläppta berus-

MEDAN STUDENTEXAMEN I vår gått af stapeln vid våra många flickgymnasier i Stockholm, har Idun osedd passat på litet hvarstans vid de mera högtidliga ögonblicken och förevigat några af de dramatiska situationer, hvarpå denna den festligaste af examina är så rik. Resultatet är denna glada sida med flickor och blommor, som egent-

ning skola alltid de unga sätta den hvita mössan på hufvudet, skynda den korta vägen från skolan ut i världen och motta den hyllning, som släkt och vänner, unga och gamla, så rikligt och villigt bestå. Det skall alltid bli en dag, "då — som en ung studentska uttryckte sig — "man vill ha himmelen fejad och ett helt haf af blommor!"

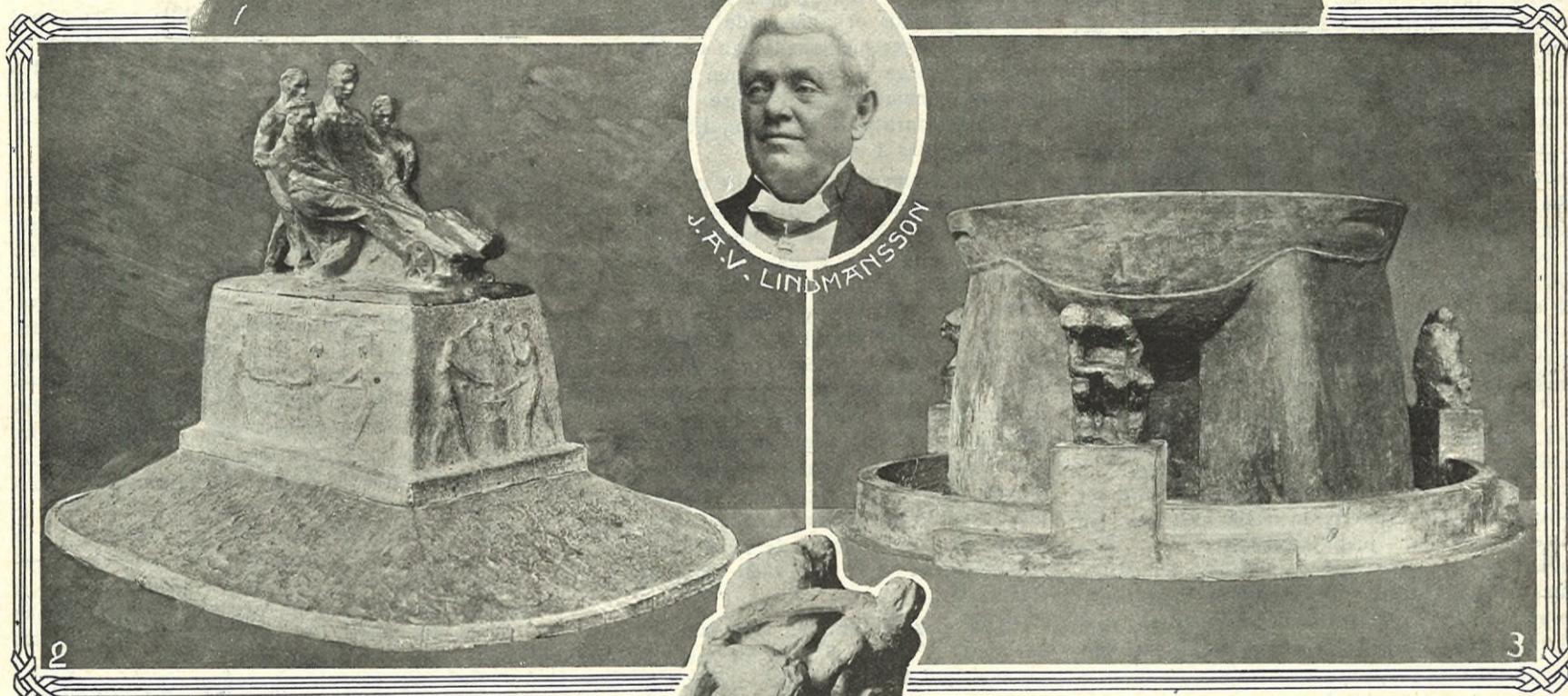
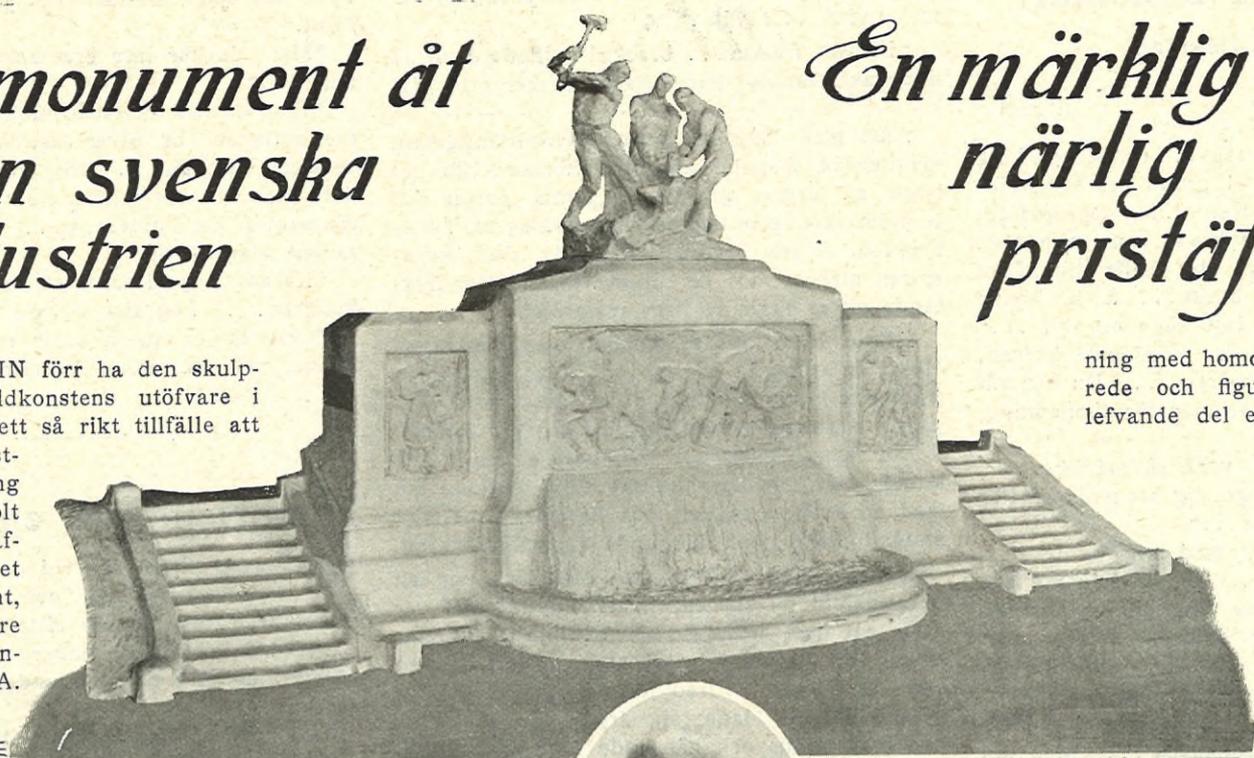
1. Vi gratulera! 2. Sjung om studentkans lyckliga dag... 3. Med blommor besmyckade. 4. Under pröfningens svåra timmar. Interiör från Whitlockska samskolan. 5. Frukostrast. 6. En af de lyckliga hissas. 7. De nyvordna studentskorna strömma ut från läroverket. A. Blomberg foto.

Ett monument åt den svenska Industrien

En märklig konst- närlig pristäfving.

Ej NÅGONSIN förr ha den skulpturala bildkonstens utöfvare i vårt land haft ett så rikt tillfälle att samla sina konstnärliga idéer kring ett stort och stolt ämne, som i täfvingen om det industrimonument, hvilket, tack vare framlidne bokbindaremästaren J. A.

ning med homogen utbildning af underrede och figurgrupper. Det är en lefvande del energisk framställning af järnarbetare i verksamhet, hvartill tanken på järnets betydelse för Sveriges industri, närmare utvecklade i fotställningens reliefer, gifvit anledning. "Naturkraft" utgöres af en

W. Lindmanssons frikostiga donation, å 100,000 kr. kommer att resas i hufvudstaden.

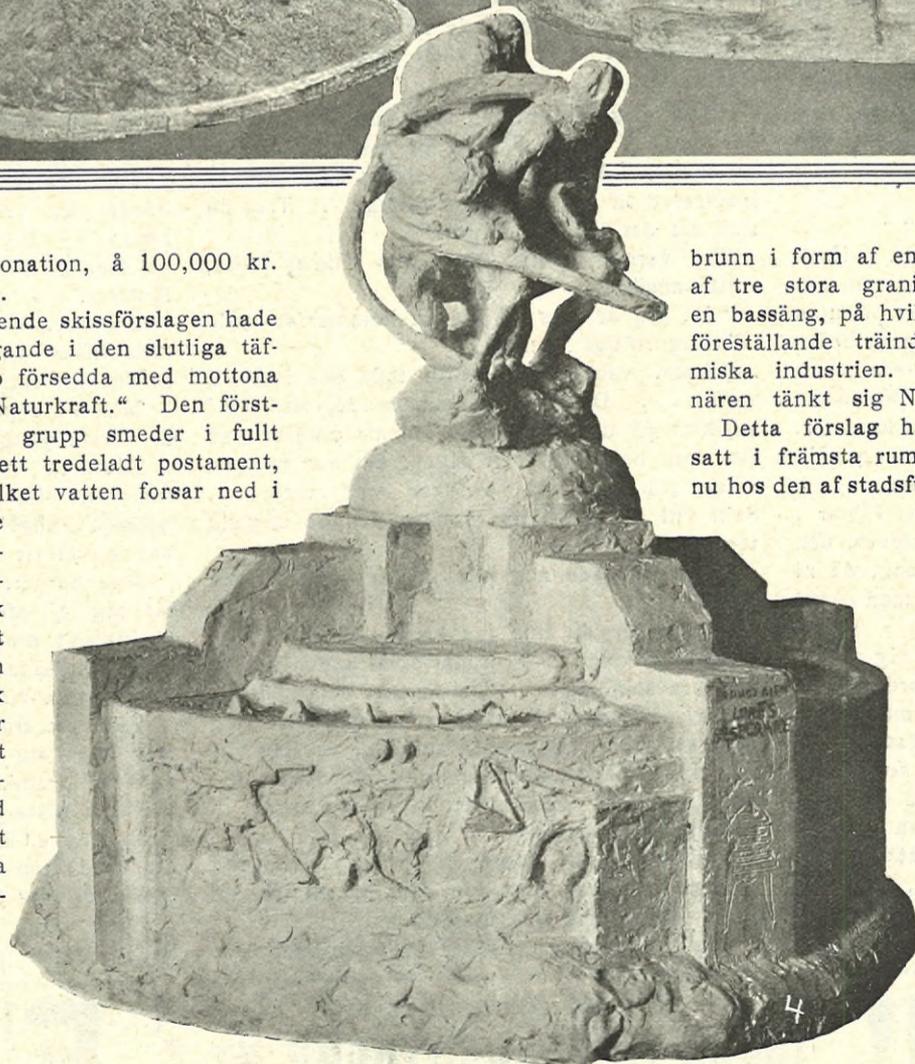
Bland de till ett 50-tal uppgående skissförslagen hade nämnden utvalt tre till deltagande i den slutliga täfvingen, nämligen de, som voro försedda med mottoerna "Labori", "Valsverk", och "Naturkraft." Den förstnämnda skissen framställer en grupp smeder i fullt arbete vid ett städ öfverst på ett tredeladt postament, försedt med reliefer och ur hvilket vatten forsar ned i en bassäng. Prisnämnden sade om detta förslag att "monumentet besitter en tilltalande uppbyggnad och ger ett klart uttryck för konstverkets egenskap att vara ett monument öfver den svenska industrien. Valsverk återger fyra arbetare, hvilka under stor energi och rörelse utföra ett valsningsarbete, det hela uppbygget af en fotställning med reliefer föreställande industriellt arbete. Enligt juryn visar denna grupp "en präktig sammanhåll-

brunn i form af en stor skål af mörk granit, uppbyren af tre stora granitstöd och det hela växande upp ur en bassäng, på hvilkens ytterkant finnas trenne grupper, föreställande träindustrien, järnindustrien och den kemiska industrien. Som plats för densamma har konstnären tänkt sig Norra Bantorget midt för Nobelhuset.

Detta förslag ha prisnämndens ledamöter enhälligt satt i främsta rummet. Det slutliga afgörandet ligger nu hos den af stadsfullmäktige tillsatta kommittén, hvilken

i tisdags sammanträdde för att fatta beslut om något af de i slut-täfvingen inlämnade förslagen skall läggas till grund för monumentets utförande. Som detta nummer då redan låg i press, har resultatet ej kunnat meddelas här.

Ett fjärde förslag, uteslutet af nämnden, men kraftigt framhållet af en af våra konstdomare, heter "Industrien, Lokes besegrare" och föreställer tre nakna män omslingrade af och i brottnig med Midgårdssormen.

1. SKISSEN MED MOTIV; "LABORI". 2. SKISSEN MED MOTIV: "VALSVERK". 3. SKISSEN MED MOTIV:

"NATURKRAFT", 4. SKISSEN MED MOTIV: "INDUSTRIEN, LOKES BESEGRARE." A. BLOMBERG FOTO.

En lofvande konstnär.

Af Ernst Högman.

(Forts.)

“LÅT MIG tala till punkt... och stoppa i dig kalkkottletten... I grund och botten intresserar jag mig för dig, men... jag upprepar det... jag tål inte att du lefver som en parasit på syster min... Kan du skaffa dig några inkomster genom din konst... à la bonne heure... då ska jag inte säga ett dyft...”

“Alltid är det den där fördömda kofvan, som förhårdar människohjärtat... Du kan väl begripa att man inte arbetar för timplenning, då man är artist.”

“Hvarför skulle det vara så otänkbart... Om du till exempel åtog dig att måla skyltar eller rita annonsvinjetter...”

“Sitter du och drifver med mig?”

“Jaså, du tror det... Nå, då kan jag tala om för dig, att det fanns eller finns en konstnär — för han lefver ännu — som då han var ung och fattig och okänd modellerade takpannor åt en fabrik borta i Frankrike och på lediga stunder gjorde byster i lera, genom hvilka han fick sin berömmelse... Men det var förstas en riktig karl, det.”

Axel såg på svågern med en blick, som han sökte göra så fast och förtroendeingifvande som möjligt.

“Jag lofvar att du ska få heder af mig,” sade han i patetisk ton, “du och Hilma och alla, som stått den fattige konstnären bi under hans kampdagar... Dina ord skär mig visserligen grymt i själen, men jag känner att jag blir energisk af dem, och nu ska här målas, så sant...”

Han högg handen i bordet — hans favoritgest, då han kom i tagen. Svågern skakade misstroget på hufvudet.

“Du tviflar,” fortfor Axel, som druckit ur två buteljer pilsner och började bli modig och talför, “du känner inte konstnärnaturen... Den kan tyckas svag för den, som inte ser längre än näsan räcker, men likafullt har den jättekrafter, ja, just jättekrafter... Vänta bara!... Nu går jag hem och spänner opp duken till min stora tafla, för det är så inspirerande att se på den där tomma ytan, som skriker efter färger... och se'n ska jag min själ gripa fatt.”

Svågern såg på klockan.

“Jag måste tillbaka till banken nu.”

“Tack ska du ha då, Göran... Kalkkottletten saknade inte sina poänger, men det är inte maten, som jag närmast tänker på, utan på dina stälfasta ord, som gifvit mig ny spänstighet... Du lefver bland det snöda mammon, du Göran, och därför är din förståelse af människonaturen ibland en smula krass... Det rår du inte för... det ligger nog nå'n liten sinnrikhet i en bankvaktmästares jobb också... Du och Hilma tillsammans bildar i alla fall just den regulator jag behöfver, och du ska få se att det kommer en dag, då ni ä' glada att få räkna släktskap med Axel Möller.”

Svågern hade gjort upp och reste sig nu för att gå. Axel fick några kylande ord till afsked, hvilka han emellertid inte lade märke till, upprymd som han var af ölet och maten.

“Du kan gärna stanna en liten stund till, så hinner vi afrunda samkvämet med en kopp kaffe och en anisett... Säg, Göran... Nu har du fått ge mig huden full... låt oss därför vara glada och goda människor, innan vi skils.”

“Jag tror inte du mår bra af att man är för

god mot dig, Axel... För resten har jag inte tid längre... Adjö!”

“Farväl, frände... bracka!” tillade han, då bankvaktmästaren hade stängt dörren efter sig.

Axel gick långsamt framåt Västerlånggatan, mediterade framför alla butikfönster, där det lyste af färger, granskade gamla portar och brandmärken och tog en blyertsskiss af Tyska brinken, hvares branta perspektiv med kyrkspiran sträckt mot den ljusa vårhimmels flyktande skyar fägnade hans målaröga.

Hilma hade väntat honom med middagen öfver en timme, då han ändtligen kom hem, trött och vid misshumör öfver mötet med svågern. Han hade icke väl satt sig vid bordet, förrän han vände den mörkaste sidan af sitt lynne utåt, medan han samtidigt började äta med en aptit, som helt och hållet tycktes taga afstånd från hans beklämda sinnesförfattning.

Med munnen full af mat drog han upp en framtidsbild af sitt lif, hvori hufvudtemat var detta att han, trots sin obestriddiga talang, var slagen till en slant uteslutande därför att han icke fick vara i fred för människor, hvilkas grofva händer lade sig tryckande på hans konstnärsgenius och hämmade hans utveckling. Särskildt bittert beklagade han sig öfver Göran, som ville taga lifvet af honom genom att degradera honom till tegelslagare. Men svågern önskade naturligtvis ingenting högre än att se honom sänkas i grafven.

Hans jämmer fick en halft tragikomisk anstrykning, som tvang Hilma att förstulet draga på munnen. Men samtidigt kände hon sig ganska sorgsen till mods, ty det pinade henne att brodern jämt skulle hugga på Axel. Hon visste bättre än någon annan, hur vankelmödig han var och hur hvarje motgång slog ned honom, så att han blef förlamad för lång tid. Hvad han kräufde var hänsynsfullhet, då hans brister sprungo som grellast i dagen, och en sympati, som räddade honom från att tro sig vara en kläpare. Hon tillgrep därför sin många gånger bepröfvade taktik att uppmuntra honom med ljusa förespeglningar, och han var genast med, redo att glömma de nyss utståndna förtretligheterna och färdig att ånyo bygga luftslott.

“Jag fick idé till en stor tafla, medan jag var ute... Det får jag för resten ofta, som du vet... Men jag har aldrig känt mig så inspirerad af ett ämne som i dag... Tror du inte att det betyder något?”

Ett varmt leende lyste upp Hilmas hvita, trötta ansikte.

“Jo, jag är viss på att du kommer att måla nå'nting riktigt vackert.”

“Asch, vackert!... Min tafla ska inte bli vacker... Den ska bli utmanande, ett slag i ansiktet på den dasta och dumma publiken, så att den hajar till och säger: det var mig en tusan till karl att handskas med färger!... Se'n vill jag se Göran komma och be mig slå tegel.”

“Han menade nog inte något särskildt med det.”

“Åh, tror du inte jag begrep att han ville förödmjuka mig... Du måtte väl känna honom lika bra som jag... Det är inte originellt att skälla på sina släktingar, men det måste jag säga att Göran har ingen nobless, och jag förstår uppriktigt sagt inte att du med din fina, ömma natur kan vara syster till en så'n bror...”

Hilma svarade:

“Tänk nu inte vidare på Göran... Nu ska vi bara se fram mot den dag, då du får din stora tafla färdig och utställd.”

“Ja, i morgon spänner jag opp duken...”

Se'n ska jag arbeta som jag aldrig arbetat förut.”

“Men du får inte öfveranstränga dig, lofva mig det.”

“Tror du en konstnär tänker på mödan, då inspirationen är öfver honom... Nej, förr spränger han sig... Hör du, min flicka, från det ena till det andra, det var en ypperlig njursauté, du bjuder på... Har du mera af samma slag?”

“Käraste, hvad det gläder mig att du är hungrig... Jag ska strax...”

“Och så en butelj vin,” ropade Axel efter henne, “vi ska dricka för min nya tafla.”

(Forts.)

Historien om en vårdikt.

SOM JAG sitter här vid det öppna fönstret åt trädgården till och ser den blåhvita röken från min pipa i lätta ringlar drifva ut i den blå vårdagen, rinner mig i minnet en vårdikt, en dikt om den underbara, jubelfyllda svenska våren.

Den dikten har sin egen lilla historia, och den är ej heller en dikt i vanlig mening, ty från de flesta andra skaldestycken skiljer den sig i så måtto, att den aldrig blef skriven och därför ej heller känd af de många.

Det var en gång en stor skald, som redan skrivit många böcker och hvars namn var berömdt och älskadt bland de visserligen få människorna, som förstå sig på skaldernas konst.

Så hände det en strålande vacker vårdag, då skalden satt vid sitt arbetsbord och tillbakalutad i sin skrifbordsstol såg ut genom det öppna fönstret, att inspirationens ande öfver honom. — Han fattade pennan i sin hand och satte sig att skriva en dikt om våren, om den eterklara, underbara vår, som sände böljor af blå luft in genom fönstret i hans arbetsrum.

Aldrig tillförne hade han haft en sådan makt öfver orden som i den stunden. Utan att han själf rätt visste hur, blef det både färg och rim och melodi i det han skref, och han betogs af en öfverväldigande, jublande känsla af lycka, ty han förstod, att denna vårdikt skulle blifva det bästa, det största, det fullkomligaste han någonsin skapat.

Just som denna tanke fick makt med honom, hördes en vek barnröst ute från trädgården ropa: — Pappa! och ögonblicket efter stack ett lockigt litet flickhufvud in genom det öppna fönstret.

Skalden, som satt lutad öfver ett nästan fullskrifvet pappersark, hörde ej rösten, utan fortfor att skriva.

Men då ropade rösten från fönstret än högre än första gången: Pappa! —

Diktaren vände nu sina blickar bort mot fönstret, blef varse sin lilla dotter och bad henne vänligt lämna pappa i fred, enär han var sysselsatt med arbete.

Men barnet, skaldens brunlockiga lilla dotter, lät sig ej afspisa, utan hon fick fastmer ett beslutsamt drag öfver sitt lilla ansikte, liksom ville hon säga, att denna gång måste hon bestämdt tala vid pappa.

Utän att ens hafva märkt, att hennes pappa åter lutat sig öfver det hvita arket och börjat skriva, framkastade hon med ett allvarligt tonfall i rösten sin fråga:

— Pappa, är det sant som mamma säger, att Gud kan vara hos oss inne i rummen, fastän vi inte kan se honom? —

Hade den lilla frågat efter något annat, hade hennes pappa nog ej låtit sig afbryta i

GLÖM!

nu icke att i tid förse Eder med ett ex. af
IDUNS MODELLKATALOG N: 2
för vårsäsongen.

Flera hundra
vackra modeller!
ärgtrycksomslag!
Pris: 60 öre.

sitt arbete, men denna fråga från barnet förekom honom så sällsam, att han genast såg upp från arket och svarade: — Jo, mitt kära barn, mamma har rätt. Gud kan vara öfverallt, fastän vi ej kunna se honom. Men vi kunna likväl ibland känna att han är när oss. —

— Pappa, svarade då den lilla med glädjestrålände ansikte — kom ut i trädgården med mig. Här är så vackert ute och i dag är Gud inte inne hos dig i rummet, för jag kan känna, att han är här i trädgården. — — —

Diktaren blef med ens så underlig till mods. Han såg på det hvita arket framför sig och läste sakta för sig själf hvad han hade skrivit. Nyss hade det gjort honom så lycklig. Nyss hade han känt sig så viss om, att denna vårdikt skulle göra hans namn än mera berömdt, men nu var allt blifvet så annorlunda.

Det tycktes honom att hans dikt var idel tomma ord, då han jämförde den med barnets enkla utrop: "Pappa, i dag är Gud i trädgården!"

Och däraf kom det sig att diktaren kramade samman det hvita arket i sin hand och kastade bort det, att hans vårdikt aldrig blef känd af någon annan än honom själf.

Men han såg åter bort mot fönstret och blef varse sin lilla brunlockiga flicka, som med otålighet väntade, att han skulle komma ut till henne.

Och han reste sig, gick ut i trädgården och tog sin lilla flicka i famn och lyfte henne högt öfver sitt hufvud, i det han sade:

— I dag, liten, har du skapat en dikt fagrare än någon af dem din pappa har skrivit! —
GUSTAF PALMKVIST.

När man ångrar sitt ädelmod.

DET HAR VARIT tyst om kvinnofrågorna under detta års riksdag. Någon motion om kvinnornas politiska rösträtt har icke framlagts, och ha vi ingenting begärt, så ha vi heller ingenting fått. Den enda gång frågan om kvinnans politiska myndigförklarande varit uppe inför kamrarna var, då borgmästare Lindhagen interpellade statsministern angående tidpunkten när regeringens riksbekanta utredning i frågan kunde väntas färdig. Och som vi veta hänvisade statsministern i sitt svar till den ytterst ovissa framtid, då bland mycket annat äfven kvinnorösträttens inverkan på nativitet och äktenskapsfrekvens kunde vara utredd.

Om det blott vore så, att denna riksdag uppvisade hvad kvinnorna speciellt angår ett blankt blad, kunde man ju låta sig nöja och samla krafter till nya strider och tider. Men då nu därtill göres ett attentat mot en rättighet, så nyss vunnit, att de den tillkommer blott hunnit förbereda sig att göra bruk af den, då borde kvinnorna, äfven de annars mera ljumma, vakna upp och visa att de icke låta dylikt passera oanmärkt. Stockholm har protesterat, hela landet borde ha gjort sammaledes.

Då de nya kommunallagarna genomfördes, i sammanhang med den stora rösträttsreformen, som gaf männen deras allmänna rösträtt, erhöles de gifta kvinnor, hvilkas män nå öfver det skattefria afdraget — eller 500 kr. — rösträtt, om de skattade för inkomst, hur liten än denna var. Som vi minnas väckte det ett visst uppseende, då fru Wicksell på Jönköpingsmötet klargjorde, att denna inkomst i vissa fall kunde vara blott 1 krona, men då hennes tolkning af lagen icke kunde bestridas, gjorde man gällande, att regeringen med berådt mod föreslagit och riksdagen beviljat denna present åt de gifta kvinnorna.

Nu har emellertid en riksdagsman i Första kammaren, hr J. Östberg, motionerat om, och bevillningsutskottet tillstyrkt, att ingen inkomst under 200 kr. får bli beskattningsbar. Detta betyder ju tydligtvis att alla de gifta kvinnor, som ägna sig åt oaflönad hemarbete, om förslaget går igenom i den gemensamma voteringsfrågan, frånges möjligheten att rösta kommunalt och bli valbara till kommunala värf. Speciellt drabbar denna inskränkning, som doktor Petrini påpekade å Landsföreningens protestmöte, de mindre bemedlade kvinnorna, arbetar- och småborgarhustrurna, som icke kunna tänkas ha räntor upp till 200 kr., som icke kunna få någon förmögenhet öfverflyttad på sig, medan möjlighet fortfarande finnes för de förmögnare, att för samma skattebelopp erhålla ökad röstetal, om man och hustru deklarerar för hvar sin del af förmögenheten.

Men att så är fallet, blir naturligtvis endast ett ytterligare skäl för öfverklassens gifta kvinnor att upproras mot ett försök att beröfva deras sämre lottade medsystrar en rätt som från början äfven tillkommit dem. E. —ER.

Gift.

Af Hanna Söderlund.

KARL ANDERSON hade varit sta och friat hos kyrkovärdsdottern i grannsocknen. Han hade rest tidigt på morgonen, medan oktoberdimman låg som ett täckelse öfver fält och gårdar, och han hade varit helt stormodig till sinnes och känt med sig att framgång skulle det bli, för han var icke så utan erfarenhet, när det gällde att ta kvinnfolk. Fin och gentil var han också, klädd i nya blå köpekläder, håret oljadt och mustascherna waxade och åldern bara tjugoåtta år. Själft tyckte han icke det brådska med gifte, men föräldrarna hans hade varit så envetna, hade redan sin undantagsstuga färdig och mente på, att han borde lösa ut syskonen vid det här laget.

Så utan var det väl icke heller att de orades öfver, hur han tänkte ställa det för sig, men se det var då alldeles obehöfligt, ty han, Karl Anderson, visste nog hvad slags karl han var. När han sent på kvällen vände åter, hade han nära på fått ja, och det hade bestämts att flickan skulle kvista öfver en dag för att se, hur han hade det, och det kunde ingen tycka vara annat än rätt och billigt begärdt.

Men den dag hon var att vänta kände Karl Anderson sig konstig i kroppen, och det var icke långa stunder han trufdes inomhus, och kaffet med göken i, som mor bjöd på för att han skulle friska opp sig, fick stå orördt. Han skulle vänta att dricka med Tekla, sade han. —

Tekla kom i en hög gulmålad vagn och körde själf för att icke drängpojken skulle skvallra hvar hon varit, för om det nu ingenting blef af, så var det föregående att folk skulle veta något. När hon höll utanför trappan, kom Karl Anderson nedskyndande för att taga emot och knäppa upp fotsacken, och gubben far infann sig med detsamma och tog hand om hästen.

— Tack för hemma och välkommen hit.

— Tack själf!

De stodo inne i den kala, rymliga förstugan och Tekla började knäppa upp kappan. Han hjälpte henne af med den och värderade den ett ögonblick, innan han hängde upp den på spiken, som var stucken igenom en trådulle för skafvets skull. Så stod han och väntade på hatten, en svart med granna rosor, som nickade och guppade oupphörligen. Hon drog försiktigt ur nålarna, blåste bort lite damm från rosenbladen och torkade brättet med näsduken.

Under tiden fortsatte Karl Anderson att värdera. Den bruna ylleklädningen med besättning af sammet och silkebårder, klockkedjan om halsen, som nog var af riktigt silfver, och skorna, som stucko fram med blankskinn på tåspetsarna.

Hon såg förmögen ut, tyckte han, och så föll blicken på hennes ansikte, figur och händer.

Vacker kan en icke säga att hon är, tänkte han, och öfver de trettio är hon också. Håret var rödaktigt och hyn blek, figuren var det icke mycket bevändt med, men halsen såg hvit och mjuk ut och armarna föreföllo att vara fasta och runda. Han tog emot hatten och hängde den öfver kappan och fick hela blomställningen att vicka åt sig. Så öppnade han dörren inåt rummet och bjöd henne stiga in och ta plats, längst framme i den stoppade soffan förstas. En piga kom in med kaffbrickan och efter henne kom mor själf med kaffepannan.

Allt medan det sedan dracks och pratades förstod Tekla, att hon värderades på nytt, men hon lät sig icke bekomma, utan gjorde sig treflig och hemmastadd och drack tretår med gumman. Hon såg nog, att denna var blidt stämd.

— Se'n kanske jag skulle titta mig lite omkring, medan solen är uppe, sade Tekla, drack påtären i kopp så hon blef tårögd.

— Ja, det är ett sånt grant höstväder, svarade gumman.

— Ja, riktigt grant, bekräftade Tekla och låtsade att hon såg ut på gården, där solen sken i en vattenpus, men annars var det trädgardinerna hon betraktade.

Litet därefter gingo Tekla och Karl nedåt vägen, som hade stubbåker på ena sidan och vacker höstråg på den andra. Karl förde ordet och visade med handen utåt ägorna, och på hemvägen föreslog han, att de skulle gå körvägen genom skogen, så kunde hon själf få se hvilket kapital, som stod och växte där.

— Inte små-smulor, ska jag säga. Karl Anderson kunde vara talför, när det gällde, och vända orden så de sa' något också.

När han så tyckte att det var sagdt som borde sägas och hennes hemgift stod klar för honom, kom han henne litet närmare på skogsvägen, där träden packat ihop sig på båda sidor.

— Jag tror nog, att vi komma att köra bra ihop, sade han belåtet och stötte henne med armbågen i sidan.

— Kan tyckas det, sade hon och såg stint nedåt. Men en sak är det kvar att tala om. Jag har hört sägandes, att han skall ha ett barn.

Karl Anderson blef röd som blod, och nu var det han, som såg ner i marken.

— Jag visste icke om'et, när han var hemma, fortsatte hon och såg på honom från sidan, men jag tyckte det var så godt nämna därom, när han inget sa'.

Rodnaden i Karl Andersons ansikte hade sjunkit, nu steg den igen.

— Det var icke meningen att hemlighålla, sade han spakt, men det är svårt komma fram med sånt.

— Det lär icke bli lättare efteråt, hvarken för den ene eller den andre, svarade hon, och det kom ett stramande drag vid munnen.

— Det har hon rätt i, det är som hon tycker, bäst först som sist. Han bjöd till att låta ogenerad, men såg betydligt stukad ut. Nyss hade han fått en så hög byggnad af hennes hemgift och af gården och nu hade den plötsligt sjunkit flere tum ner i marken.

— Har han aldrig tänkt att gifta sig med henne?

Karl Anderson såg in bland trädstammarna och sträckte på halsen som spanade han något.

Uppgif lifvidd (under armarne), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Eder figur fullt tillförlitliga, moderna och eleganta

Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjölmonster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 50 öre, Kragmönster (Pellerin) 50 öre, Kappmönster 60 öre, Nationaldräktmönster 1 kr. Mönster kunna äfven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då åtföljas af den modell som önskas. Priset är då dubbelt mot det vanliga.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till

Norrandsgatan 16, Stockholm.

Mönsteraffären "Chic".

— Nej, sade han sakta.
 — Var hon piga?
 — Ja.
 — Då kan jag godt förstå, att det ej blef tal om giftermål.
 Tekla gick tyst en stund med pannan i veck och läpparna hårdt slutna.
 — Hon var ung förstås och hade väl utseende? framkastade hon.
 Karl Andersons kinder voro heta, och det susade för öronen.
 Om hon var, tänkte han, ett så'nt lekverk och så'na ögon och så'n mun.
 — Det hade hon ord för, sade han till sist. Det började kännas tungt i bröstet.
 — Det är en ful fläck, han satt på sin heder, Karl Anderson. Tekla gick och höll i kjolen med båda händerna, ty det hade samlat sig vatten mellan stenarna på vägen.
 — Jag säger inte annat, svarade Karl Anderson ödmjukt. Teklas röst hade varit som domen, tyckte han.
 — Var hon en så'n där slinka?
 — Nej, det kan ingen säga.
 — Han tyckte om henne då?
 Karl Anderson teg. Det var icke lätt hjälpa till att få byggnaden under jord.
 — Sanningen är bättre, sade Tekla och höll hårdt kjortelväderna.
 — Hade jag icke tyckt om henne, hade det icke gått som det gjorde. Karl Anderson hade ett par svett droppar på pannan och torkade bort dem med rockärmen.
 — Det ska han ha tack för det ordet, svarade Tekla med en kläm, så Karl Anderson fick hjärtklappning.
 — Kom det till tinget? fortsatte hon om en stund, då han trott att förhöret var slut.
 — Nej, för jag nekade ju aldrig.
 — Och han ger understöd åt barnet. Hälsar han också på då ibland?

— Ja — ja — d. v. s. när jag går dit med pengarna så.
 — Om jag gifter mig med honom, vill jag icke veta af det, för ska det vara en, så ska det vara.
 — Det är klart, mumlade han. Det började snurra i hjärnan. Han skulle icke få träffa Ester mer, icke stjäla sig till en liten kramning och inte en kyss och hon som hade en så röd mun. Det blef dubbelt tungt i bröstet nu.
 — För ska den ene afstå, så ska den andra. Teklas röst hårdnade till och hon fick skarpa linjer vid munnen.
 Karl Anderson gaf henne en snabb blick.
 — Har hon — sade han dröjande.
 — Fråga han, det är hans tur nu.
 — Är det något så säger hon det nog själf.
 En skynt af skadeglädje lyste fram ur hans ögon. Hon kanske icke var så sedig af sig som hon såg ut och då kunde det icke vara farligt att nå'n gång göra en afstickare till Ester — med pengarna.
 — Jag har ju haft mitt tycke, sade Tekla långsamt, och Karl Anderson förstod, att nu var det hon som hade tungt i bröstet. Han tjänte dräng hemma, och det kunde heller aldrig bli tal om giftermål, utan det fick gå öfver.
 — Men barnet —
 Teklas hvita kinder flammade till.
 — Så långt gick det icke, sade hon kort, för jag var icke piga och han var icke bondson. Men kärleken kan vara lika stark för det, och det kan svida många nätter, fast icke hedern blifvit en fråntagen. Tekla stannade för att taga upp näsduken. Hon hade tårar i ögonen och tårar på kinden.
 Karl Anderson steg litet närmare henne.
 — Det är som behöfde den ene läka den andres sår, sade han dämpadt.
 — Ja, svarade Tekla stilla och torkade ögonen med näsduken.

Hon såg så mild och bedröfvad ut, att Karl Anderson funderade på att ta' henne om lifvet men lät bli, ty han var icke säker på, hur det skulle komma att ta's upp.
 — Men det är som jag sagt, återtog Tekla om en stund, och nu var rösten lugn och behärskad, att ska den ene afstå, så ska den andre, för en är ju människa som människa både han och jag. Det blir inte mer än rättvist i alla fall.
 — Neej, medgaf Karl Anderson.
 — Lofvar han, så tror jag honom på hans ord, men klärt besked vill jag ha.
 Hon vek ihop näsduken och stoppade den i fickan och tog ett fast tag i kjolen igen.
 Karl Anderson sänkte hufvudet. Det klämde åt hjärttrakten till och klämde för strupen. Han bröt en talkvist och slog med den på knäet, se'n slog han den i vänstra flata handen, oupphörligen så barren föllo af och handen blef röd, och det riktigt sved på fingertopparna.
 Nu gör han upp räkningen, tänkte Tekla, jag vet godt hur det känns.
 — Nå hur ska det bli? frågade hon till sist.
 Karl Anderson gick tyst med händerna i fickorna.
 — Det skall bli som hon vill, Tekla, svarade han sakta och i och med det svaret rätade han på sig och kände den själfägande bondens mark under fötterna.
 Tekla räckte honom sin hand.
 — Men om hon har nå'n känsla kvar, får hon allt ge mig den, sade han och såg henne rätt in i ögonen.
 — Det skall jag, Karl Anderson.
 — Då är vi sams då, Tekla.
 Han höll fast hennes hand och kramade den.
 — Jaa. Tekla slog ned ögonen och fick färg på kinden, och då förstod Karl Anderson att nu passade det att ta henne om lifvet, och hela skogsvägen ut låg sedan hans arm stadigt om hennes midja.

Från scenen

YVONNE DE TRÉVILLES gästspel på Operan är nu fullföljdt för denna gång och torde hos den ej alltför talrika publik, som hörde henne, ha kvarlämnat ett musikaliskt värminne af mycket angenämt slag. Sångerskan tillhör ju icke de allra förnämsta divornas kår, men hennes röst äger ett fint behag, klangskön som den är och utbildad i en ypperlig sko'a. Med fara att falla för ett banalt uttryck skulle jag vilja jämföra hennes strupfärdighet med näktergalens ciselerade

GUSTAF FREDRIKSON.
Oljemålning af Oscar Björck i Dramatiska teaterns foajé.

och estraden.

föredragskonst. Därtill kommer att hennes dramatiska förmåga röjer ett varmt och själfullt temperament, som lämpar sig särskildt väl för återgifvandet af blida och kärlekshängifna naturer sådana som Mimi i "Bohème" och "Violetta" i Verdis något gulnade "La Traviata". Dessa blefvo ock, framför andra, de partier, där hon gaf mest af sånglig glans och dramatisk kolorit. — Intima teaterns sista program för säsongen har varit Strindbergs "Kamraterna", som bildar ännu ett nummer

FERDINAND THEGERSTRÖM.
Ett ungdomsporträtt.

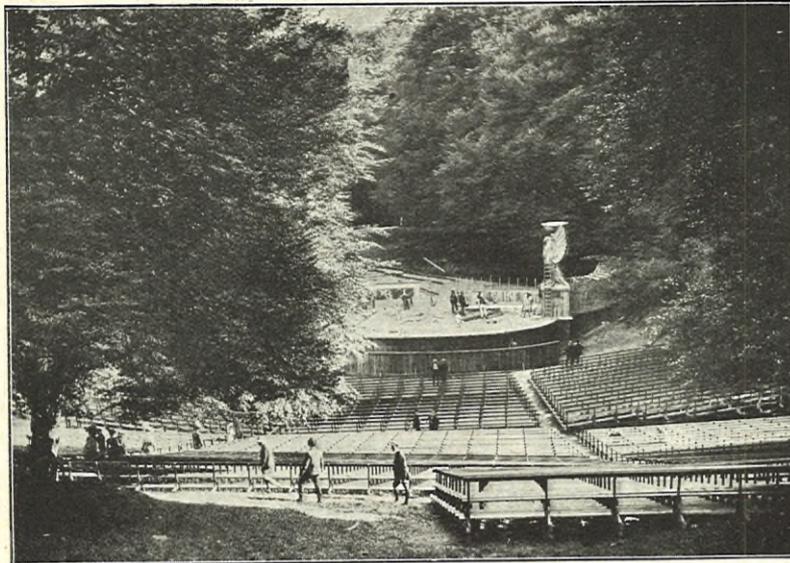

FRU SIGRID HOLST.

i raden af författarens bittra kvinnoskil- dringar. Här är det mannen, som har sista ordet, under det kvinnan blir den kufvade, men lika fullt tviflar jag att någon man — med undantag naturligtvis af de ohjälpliga kvinnohatarna — tillfredsställes af denna diktarens rättsskipning. Något försonande drag finnes väl också hos en kvinna som Bertha, men då författaren ej unnar henne att visa ett enda sådant som intyg på sitt mänskliga ursprung, blir hon snarare en tes, en fiktion än en gestalt af kött och blod. — Spelet var förtjänstfullt på flere händer. Hr Winge, som fått sig anförtrödd den manliga hufvudrollen, förenade med en tilltalande apparition lämplig bredd och kraft åt framställningen, fru Björling som den kvinnliga "kamraten" lyckades särskildt väl i framhåvandet af Berthas kalla och egoistiska natur, och fröken Dörums förmåga att med ett par drastiska poänger antyda ett människoöde, kastade öfver den stackars trasan fru Hall ett blänk af medlidande, som gjorde godt i den krassa familjinteriören.

På Djurgårdsteatern inleddes sommarsäsongen med en tysk komedioperett "Sparlakanssängen", hvari författaren med den franska farsdramatiken som mönster söker vara franskt kvick och oanständig. Men som han totalt saknar hufvud, har han måst låta sig nöja med att endast vara grof — en konst, i hvilken han lyckats obehagligt väl.

Vi ha ingen officiell teatercensur och önska heller ingen, men det ligger i en teaterchefs skön att skaffa oss en sådan på halsen, genom att icke bevara scenen från produkter af "Sparlakanssängens" valör. Visserligen ligger det ej inom möjlighetens gräns att finna en modern fars, som kan vara underhållande och locka publik utan frivola retmedel, men när frivoliteten är kvick, har udd, så kan skämtet, rätt uppfattadt, gömma en moral så god som någon. Dit hör dock ej Djurgårdsteaterns senaste program, hvars författares dumma hjärna möjligtvis kan förklara hans grofheter, men alls icke ursäktade dem. De arma skådespelare, som nödgas sona sina synder med att föra fram dylika uppgifter, äro också värda en medlidandets tår. All fröken Kate Meyers spirituella kuplettkonst och lekande lynne, hr Allums raska och ock manierade spel, hr Noréés falsettsjungande major och hr Son-

Friluftsteatern i Dyrehaven utanför Köpenhamn, som öppnas i dagarna. Några af Köpenhamns scenens främsta krafter komma att medverka, såsom Johannes och Adam Poulsen, Johannes Nielsen m. fl.

ners lustigt stammande hotellvaktmästare kunde ej förjaga intrycket af pjäsens omöjlighet som dramatisk underhållning.

Vasateatern har avslutat säsongen med uppförandet af "Sendraget", välbekant från Södra teatern, och på Folkteatern har gifvits "Droskan 117" samt en revy "Grefvinnan af Luxemburg".

En uppvisning i fröken Elin Svenssons dramatiska elevskola hör också till säsongslutets händelser. Bland eleverna väckte särskildt en fröken Ekstedt goda förhoppningar som prinsessan i Strindbergs "Svanehvit", och en annan ung dam, fröken Bjursten, visade sig som Hjördis i Ibsens "Kämparne på Helgeland" äga förutsättningar att bli en tragedienne af betydelse. För öfrigt gaf hela uppvisningen vid handen, att skolan ger sina adepter en förträfflig artistisk utbildning, och föreståndarinnans enda bekymmer är, att hennes elever ofta ej ge sig tid att utnyttja undervisningen som sig borde, utan blott efter några månaders instruktion

söka sig fram till tiljan och offentligheten, troende sig vara färdiga artister. Heltvisst torde denna de ungas brådsakande flykt från studierna utgöra en af orsakerna till att det finns så många halfgångna talanger vid de svenska skådebanorna. —

Skådespelarveteranen Gustaf Fredrikson är nu förevidad i Dramatiska teaterns foajé genom ett därstädes i dessa dagar af-täcktt porträtt, till hvilket professor Oscar Björck är mästaren. Vid aftäckningen, till hvilken voro inbjudna ett stort antal sceniska artister, pressmän m. fl., hölls högtidstalet af hr Oscar Bäckström, hvar- efter medlemmar ur T. T. utförde sång. Porträttet, som förträffligt speglar dragen af vår främste resonör, är en gåfva från svenska sceniska artister och dess öfverlämnande till Dramaten beslöts redan för några år sedan, som en hyllning åt skådespelaren, när denne fyllde 75 år.

En medlem af Dramatiska teaterns forna konstnärsgarde, Karl Ferdinand Thegerström, har i dagarna skattat åt förgängelsen i en ålder af 84 år.

T. var en mångsidig scenartist; som ung sjöng han på Södra teatern de manliga hufvudpartierna i den tidens mest guterade operetter, Offenbachianerna, för att sedan öfvergå till Dramatiska teatern, där han blef en af dess bästa karaktärsskådespelare och bland annat utförde sådana betydande roller som Aslaksen i "De ungas förbund", konsul Bernick i "Sambällets pelare", doktor Stockman i "En folkets fiende" m. m. — Som människa var han den fulländade hedersmannen, en prydad för sin kär.

En svensk sängerska, fru Sigrid Holst, f. Schultz, stockholmska för öfrigt, gör f. n. stor lycka i Italien, hvarest hon för ej så längesedan i Pistoja uppträdde som Gilda i Verdis Rigoletto. Ortstidningarna äro mycket berömmade, fastslå att hon har en vacker, väl utbildad röst samt att hennes dramatiska talang är betydande, hvarför de spå henne en vacker framtid som operasångerska. Fru H. är erbjuden engagemang vid stora italienska operascener, men har ännu ej definitivt bestämt sig för att antaga något af dem.

ARIEL.

TILL FRUKOST

hvarje dag bör Ni äta

HAFREGRYN — HAFREMJÖL

och Ni grundlägger därmed Eder hälsa.

Specialegenskaper: Genom den gulaktiga, mineralrika proteinhinnan: närmande, dryga, fin smak. — Tillverkas under läkarekontroll. —

KÖKSALMANACK

Redigerad af ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 5—11 JUNI 1910.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; chateaubriand med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te med gräddväfflor. Middag: Soppa à la Bismarck; kokt lax med holländsk sås; späckad kalfsadel med legymer; glassbomb med bruna mandelspån.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; laxmajonnäs (rester från söndag); mjölk; kaffe eller te med gifflar. Middag: Fläskkottletter med pressad potatis och lingon; rabarberkompott med vispad grädd och goda spritskransar.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; »sillsås» med potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Hachekotletter med stuvade morötter; sviskonoppa med skorpar.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; kall kalfsadel (rester från söndag) med varm sås och potatisbullar; mjölk; kaffe eller te. Middag: Soppa med makaroner; stekt helgefzlundra med champinjonsås.

TORSdag. Frukost: Smörgåsbord; omelett med fiskstufning (rester från onsdag); mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtor med fläsk; pösmunkar à la Skogshöjd med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; gratin på sill; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Wiener-kotletter med spenat; rabarberkräm med mjölk.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; ägg; mjölk;

kaffe eller te. Middag: Köttsoffa; mannagrynspudding med saftsås.

RECEPT:

Soppa à la Bismarck (f. 6 pers.). 2 lit. stark klar buljong (3 kg. märgpipa eller hals, 3 msk. smör, 1 msk. salt, 4 lit. vatten, 1 morot, 1/4 selleri, 1 purjolök, 5 persiljestjälkar), 1 1/2 msk. potatismjöl, kajennpeppar sherry eller madeira efter smak, 250 gr. konserverad sparris, frikadeller af kalfärs.

Beredning: Buljongen bör kokas dagen innan den skall användas. (Köttet tvättas med en duk, doppad i kallt vatten, skäres i bitar, och benen huggas sönder. Smöret brynes i en tackjärnsanna, köttet och benen brynas väl däri och nedläggas i buljongkitteln. Hvarefter det kalla vattnet och saltet tillsätts. Då buljongen kokar upp, skummas den väl och de ansade rotsakerna samt persiljan läggs och buljongen får koka på sakta eld med tätt slutet lock omkr. 5 tim. Den silas genom en ylleduk eller servert, förut urvriden i hett vatten, och får stå till följande dag, då allt fett noga borttages.) Buljongen får koka upp och afredas med potatismjölet, förut utrördt i litet kallt vatten. Soppan får ett godt uppkok, hvarefter den afsmakas med kajenn och vin. I soppskålen lägges den sönderskurna sparrisen samt frikadellerna och soppan tillslås. Serveras mycket varm.

Kokt lax (f. 6 pers.) 1 laxstykke på 2 kg., 6 msk. salt, 1/2 tsk. salpeter, 1/2 msk. socker, 3 lit. vatten.

Till garnering: 1 citron i skifvor, persilja, salad.

Beredning: Laxstycket borstas, rensas väl och tvättas försiktigt med en duk doppad i kallt vatten. Det ingnides därefter med en b'andning af 3 msk. salt, salpeter och sockret och får ligga 1 tim. Det sättes på elden i 3 lit. ljumt vatten tillsatt med resten af saltet. Spadet skummas noga då det kokar upp. Fisken får därefter sakta koka tills fenorna lossna lätt, eller omkr. 40 min. Den upplägges på varmt fiskfat, garneras med citronskifvor, salad och persilja, samt serveras med holländsk sås.

Holländsk sås (f. 6 pers.). 100 gr. smör, 1 1/2 msk. mjöl, 4 äggulor, 1 tsk. socker, 4 dcl. kallt vatten, saften af 1/4 citron, 1 nyppa salt.

Beredning: Tre fjärdedelar af smöret röres i en något ljum kastrull tills det är hvitt och pösigt, därefter nedröres mjölet, äggulorna en isänder och sist sockret. Kastrullen sättes öfver svag eld, det kalla vattnet tillsättes litet i sänder under ständig vispning och såsen får sjuda omkr. 1/2 tim. Då den är tjock och glansig, lyftes den af och resten af smöret

jämte citronsaften iröres. Såsen afsmakas mycket noga och serveras varm.

Glassbomb (f. 6 pers.). 2 hg. toppsocker, 2 dcl. vatten, 1/2 tsk. citronpulver, 8 äggulor, 8 dcl. tjock grädd.

Beredning: Sockret hugges i stycken, lägges i en kastrull och vattnet påhälles. När sockret är fullkomligt smält, kokas det till en klar lag, som smaksättes med citronpulver. Äggulorna vispas väl, den heta sockerlagen tillsättes under kraftig vispning hvarefter krämen under fortsatt vispning får sjuda öfver elden. Vispningen fortsättes tills krämen är kall. Då tillsättes den till hårdt skum slagna grädden och glassen hålles i glassmaskin samt vrides 10—15 min. Den nedpackas sedan i glassdosa och fryses 1—2 tim. Då glassen skall stjälpas upp, omviras dosan med en handduk doppad i hett vatten.

Laxmajonnäs (f. 6 pers.). 3/4 kg. kokt, benfri lax (rester).

Majonnäs: 3 msk. smör (60 gr.), 5 msk. mjöl, 1/2 msk. engelsk senap, 6 dcl. vatten, 3—4 äggulor, saften af 1/2 citron, 3 tsk. vinaigre, 4 msk. fin matolja, 2 dcl. tjock grädd, salt, socker.

Till garnering: Grönsalad och citronskifvor.

Beredning: Laxen rensas fri från ben, och skäres i passande stycken. Till majonnäsen sammanfråsas smör, mjöl och senap, det kalla vattnet tillsättes litet i sänder, under flitig omrörning och såsen får koka 20 min. Den röres därefter tills den blir kall, då äggulorna en i sänder iröres och såsen arbetas med slef omkring 1/2 tim. under det att oljan, citronsaften och vinaigren tillsätts droppvis. Sist nedröres den till hårdt skum slagna grädden och såsen afsmakas med salt och socker. Fiskbitarna tagas med gaffel och doppas i majonnäsen samt uppläggs på fat i pyramid. Resten af såsen lägges i krans omkring fisken och anrättningen garneras med grönsalad och citronskifvor.

Fläskkottletter (f. 6 pers.). 9 stora fläskkottletter, 1 citron, 2 msk. smält smör (40 gr.), 1 liten msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 1 kkp. fint stötta skorpar, 3 msk. hackad persilja.

Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.), 5 dcl. buljong.

Beredning: Kottletterna tvättas med en duk doppad i hett vatten, huggas, bultas på båda sidor samt putsas väl. De begytas med citronsaften och få ligga på hvarandra 1/4 tim. De penlas därefter med det smälta smöret, beströrs med kryddorna och vändas i en blandning af de stötta skorparna samt persiljan. De brynas därefter i smöret i en tackjärnsanna, nedlägges i en järnkastrull, pannan urvispas med buljongen eller det ko-

kande vattnet, och såsen hålles öfver kottletterna. De få sedan färdigsteka med tätt slutet lock under 1/4 tim. De uppläggs på varmt serveringsfat, garneras med persilja och såsen hålles öfver.

Pösmunkar à la Skogshöjd (f. 6 pers.). 7 dcl. gräddmjöl, 50 gr. socker, 8 bittermandlar, 2 msk. smör (40 gr.), 225—250 gr. hvetemjöl, 5—6 ägg.

Till kokning: 1 kg. flottyr.

Beredning: En kastrull med rund botten smörjes med litet kallt smör. Mjölken hålles i och sockret samt den skällade och ma'da mandeln tillsättes. Mjölken får koka upp och det kalla smöret lägges, därefter vispas 225—250 gr. hvetemjöl, så att den blir en stadig deg, som får koka och arbetas tills den släpper pannan. Den upphälles i ett fat, och när den är kall iröres äggen ett i sänder.

Flottyrten upphettas i en järnkastrull, en sked doppas däri och därmed tagas en half matsked af massan och lägges i flottyrten. Munkarna böra formas så släta som möjligt och ej mer än 4

st. kokas på en gång. De vändas på båda sidor och då munkarna ha varit brun färg på båda sidor tagas de och läggs på gräppapper på varm plispisen. De sockras och serveras varmt med sylt.

Mannagrynspudding (f. 6 pers.). 150 gr. mannagryn, 1 1/2 oskummad mjölk, 3 msk. kallt smör (40 gr.), 1/2 tsk. salt, 3 msk. strösocker, 10 sötmandlar, 10 bittermandlar, 1 vanliga russin, 3 ägg.

Till formen: 1/2 msk. smör (40 gr.), 1 msk. stötta skorpar.

Beredning: Grynen lägges sässil och spo'as väl med kallt vatten. De påsätts i den kokande mjölken, få koka under rörning till en tjock gröt, som upphälles. Det kalla vattnet tillsättes genast jämte saltet, samt den skällade och rifna mandeln, samt de förvållda och urkärnade russinerna. När gröten afsvalnat, nedröres väl uppvispade äggen och massan fylls i smord och brödbestödd form, och gräddas i ugnen omkr. 1/2 tim. Puddingen serveras varm med sylt saftsås.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

GUVERNANT sökes på landet för 12-årig flicka och 6-årig pojke. Platsen skall tillträdas i september och flickan jemväl undervisas i musik. Fysktalande lämnas företräde. Svar emte uppgift om löneanspråk samt referenser torde innan juni månads utgång insändas till jägmästare von Schönberg, Snogeröd.

ANSPRÄKSLÖS, undervisningsvan, elementarbildad, musikalisk, frisk och glad lärarinna önskas till 1 sept. för nioårig flicka, som nu läser 5:ta kl. elementarkurs. Betyg, ref., läkarebetyg, foto. samt uppgift om löneanspråk sändes till »Kommisiter», Torunda p. r., Ösmo. Rikstelef. Söunda 12.

EN hushållsvan, enkel, snäll, treflig flicka, fullständigt kunnig i enklare matlagning, samt i allt hvad tillt hushålls skötsel hörer, erhåller endast plats såsom ensamjungfru i en familj på landet i jämtland. Då hon är god, torde endast verkligt uglig flicka söka. Svar med foto, och rek. sändes till »Dugliga, Bräcke r.

BARNFROKEN, bildad, frisk, barn-ärlig, helst sjukvunnig och van vid barn. Håller god plats 1 juli. Barnjungfrunes. Sommaren på landet, vintern stad. Svar med rek. och foto. torde insändas under adress: »Barnkär», poste-stante Linköping.

EN sjuksköterskeplats och mansafdelning ledig vid lasarettet i Gefle. Lön 50 kronor jämte två ålderstilläg (4 & 1) kr. hvardera efter två och fem års ämstgöring samt fritt vivre. Ansökan till platsen insändes med första till- sarettsläkaren, Gefle.

ILDAD, huslig flicka kan från medio juli erhålla god plats i litet or-entligt hem, vacker liflig trakt, att llsmammans med husmodern sköta hus- llet, 2 pers. Ordningssinne och ar- tistlust fordras. Vidare upplysningar inom korrespondens med fru Maddy ustafson, Lilla Edet.

POTEKSELEV. Plats såsom elev fins på apoteket Örnen, Stockholm, för vinnlig student.

LADGAD flicka, musikalisk och väl- mästard i tyska och engelska (för- hjälps) samt med särskild fallenhet r skrifning, får plats genast i stads- milj i mellersta Sverige. Lön 20 kr. mån. Svar med foto. och betygs- rifter till »Eventuellt varaktigt plats», der adress S. Gumælii Annonbyrå, öckholm f. v. b.

USHALLERSKA kunnig i matlagning h öfriga husliga sysslor och som n åtaga sig att med ordning och arsamhet på egen hand sköta ett endre hushåll, erhåller förmånlig plats i Göteborg i höst eller för. Ut- rligt svar till »Framtid», Aktiebolat S. Gumælii Annonbyrå, Göte- org.

USLIG, 24-30 årig, bildad flicka bättre familj, erhåller bekvämt, väl lönad plats att bestyra bättre, obe- ende unkarlskem. Upplysningar och to. till »Nu eller Hösten», Sydsv. tgl., Malmö f. v. b.

ASTORPS 5-klassiga samskola äro enne lärarinnebefattningar lediga att ltrida vid nästkommande höstter- ins början, den ena med hufvudsak- undervisning i tyska och engela (helst också biologi i någon klass), n andra med undervisning i svenska men i skolans lägre klasser. Till n senare platsen antages väl kvaci- cerad småskollärarinna. Sökande, m kan undervisa i sång, har före- ide. Minimilön resp. 1,100 och 750 . Ansökningar insändas snarast möj- t till skolans föreståndare Thore ungqvist, adr. Astorp.

NSPRÄKSLÖS bättre flicka, något mrig i enkla matlagning, villig att ltaga i alla föref. göromål, får godt m och tillfälle att lära tyska och ärsförelse. Svar med rek. lönepr. till »Familjemedlem», Falköping Ek- öms Färg-, Tapet- & Kemikalie- ndel.

FRISK och snäll flicka som vill vistas landet någon tid i sommar får fri in- kordering & landegendom i vacker kt mot att undervisa ett par barn i osopelning ett par timmar om da- a. Svar till fru A. Bremberg, Hid.

OFFICERSFAMILJ får enkel barnkär och litlig flicka plats. Svar till »Officer», la p. r.

ANSK bonne, som även kan meda första undervisningen i franska äket, sökes för 7 års gosse till lan- s. Svar till »S. 7», Iduns exp.

KÄRSKA — verkligt snäll och dug- — får på grund af sjukdomsfall ast plats. Svar med foto., rek. och eanspr. till »Naturskön mindre herre- », Moheda p. r.

SKICKLIG tillskärerska för promenad- kter och klädning, van vid själf- ndigt arbete, helst en allvarligt sin- l önskas till liten landsstad i land. De bästa rek. fordras. Bref d betygsafskrifter, om möjligt foto. lket återsändes, samt lönepr. till Alma Smeds, Joensuu, Finland.

SOMMARKONDITION kan erhållas mot fritt vivre i god familj i landsortsstad (badort). Kompetent att undervisa tvenne gossar, den äldre i matematik och tysk skrifning för realskolans 6:te klass samt den yngre för terandere till 5:te klass. Ref. kunna erhållas och önskas under svar till »God familj», Iduns exp. f. v. b.

UNDERVISINGSVAN, musik., dug- lig lärarinna får plats & större egendom i Västergötland för läsåret, två elever. Lönevillkor 400 pr läsår. Nya Inack- Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

God framtid.

En större solid affär i större lands- ortstad söker som föreståndarinnan en förstklassig expeditrice, fullt kompetent att förestå hvtvaru- afdelning. Platsen tillträdes d. 1 aug. Goda lönevillkor. Svar med uppgift & lönevillkor m. m. samt foto. sändes under signatur »Fullt kompetent», under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Stock- holm, f. v. b.

SVENSKA KURORTFÖRENINGEN.

Bie Vattenkuranstalt. Kneippbad, Skogs- luft. Enkel och sträng lefnadsordning. Läkare: *Astley Levin*, Sthlm.

Borg Kneippbaden. Sommar- och vinter- kurort. Alla varma bad, massage- bad, elektriska bad, Kneippkallvatten- kur, solbad. Utmärkta bostäder o. inackd- ställen. Läkare: *Walter Bergwall*.

Borgholm Bad- och rekreationsort med sydändskt öklimat. Ut- märkta bad. Tidsenlig utrustning. Vill fungerande vatten- och afspolning. Läkare: *Hj. Erfass*, Lidingsö villastad, Sthlm.

Bästads Hafsbad o. Kuranstalt 1 juni—1 (ev. 15) sept. Mildt, jämt klimat, härligt läge, en af västkustens naturskönaste badorter. Läkare: *Dr G. Krikortz*. Sjukgymn. *E. Jacobsson*.

Dalarö Hafsbad. Vilk. kur- och rekrea- tionsort. Naturskönaste läge; hälsosamt klimat. Gytje-, talbarrs-, kolsy- rebad etc., sjukg. Läkare: *G. Heyman*. Upplysn. om rum Riks. 11. kl. 11—3 e. m.

Djursåtra Brunn, Versås. Lugnt och stilla. Högst och frigt läge. Järnkällor. Alla vanliga badformer. Om- sorgsfull massagebehandling. Billigt. Läkare: *D. Liljeqvist*, Uppsala.

Fiskebäckskil Hafscuranstalt vid Västkusten. Ren, dammfri hafsluft. Alla sorters bad. Massage och sjukgymn. Billiga lefnadsomkostnader. Läkare: *Nils Tidmark*.

Fjällnäs Sveriges högst belägna luft- kur- o. reaktionsort, ca 800 mtr ö. h.; dock i björkregionen. Härlig natur, renaste luft. Bj lungotspatienter. Bad. Läkare: *E. Knutson*, Sthlm.

Furusud Hafs- o. Gyttebad i Sthlms norra skärg. v. stora segel- leden 2 1/4 t. resa m. eleg. ångare fr. Grand Hôtel. Alla sort. bad. Billiga bost. 1:a kl. restaurant. Läkare: *K. Sohlberg*.

Grennatorssa Vid södra stambanan. Berömd järnkälla. Gytte- o. medic. bad. Mildt barrskogskli- mat, härlig luft. Sjö. Bost. i brunnsparc. Adr.: *Moheda*. Läkare: *A. Hygerth*.

Helsjön Gyttebad och kuranstalt. Alla brukl. badformer, spec. gytte- massagebad. Godt bord. Naturskön barr- skogstr. Ren o. hög luft. Postadr.: *Horred*. Rikst. Läk: *Klas Björkman*.

Hjo Badanstalt. Sundaste läge i den firt- tjusande Guldkroken vid Vettern. Ut- märkta bad. Goda bost. Läkare: *Prof. J. Vilh. Hultkrantz*, Uppsala; för gymnastik och massage *Dr C. Törnqvæn*, Sthlm.

Lannaskede Hälso-brunn och badan- stalt. Härligt läge i skog- rik trakt i Småland. Järnkälla. Alla bruk- liga badformer. Kneippbad. Läkare: *O. Sundell*, Hvetlanda.

Ljungskile, förträfflig rekreationsort, med väl serverade bad. Apotek. Järnkälla. Nytt societetshus. Öppen 1 Juni—1 evt. 15 Sept. Ångbåts- o. järnvägsst. Läkare: *Nath. Dahlberg*.

Loka, vid Bergsl. järnväg. Säs. 13 juni —13 aug. Naturskönt läge i högtl. skogstrakt. Reumat., hjärtfel, neurastheni. Berömda gyttebad jämte alla vanl. badfor- mer. Läk: *Lifmed. I. Hedenius*, Sthlm.

Lundsbrunn Hälso-brunn och badan- stalt. Högst och torr läge i naturskön trakt nära Kinnekulle. Vid- sträckt parker. Berömd järnkälla. Billigt. Läkare: *E. Pontén*, Göteborg.

Medicinska förfrågningar besvaras af resp. läkare och för närmare upplysningar hänvisas till den af Sv. Kurortföreningen utgitna publikationen »Svenska Bad- och Kurorter» tillgänglig i bokhandeln) och till de olika kurorternas prospekt som erhålles genom kamrerkontoren samt Svensk Bad- och Turisttidning och Svenska Turistföreningen i Stockholm.

Lärarinnevikariat vid Anderslövs högre folkskola

finnes ledigt för nästa läsår. Undervisn. särskilt naturv. ämnen. Läsa- ret 34 veckor. Lön 1,200 kr. jämte bostad om 2 rum och kök samt nödigt bränsle. Ansökningar insändas före den 19 inst. juni till skolans förestån- dare fil. kand. K. Lindahl. Adress under juni månad, Växjö.

Sömmerskeplats ledig.

Platsen, såsom sömmerska vid läns- lasarettet i Hudkvsvall är till ansökan ledig. Lön 275 kr. pr år, eget rum och allt fritt. Vidare upplysningar lämnar systlomanen. Ansökan åtföljd af frej- debevis, läkarebetyg, kompetensbetyg och fotografi insändas senast d. 10 juni till lasarettsdirektionen.

NORRA Inack:Byrån, Malmsskillnadsg. 27, Sthlm. Ansk. goda platser åt lära- rinnor, värdinnor, sällskaps-, kontors-, hushållsfröknar.

PLATSSÖKANDE

KONSTNÄR. (målare) önskar under sommarmånaderna gifva undervisning i friufltsmålning. Svar till »Målning», Iduns exp. Fleråriga studier i Frank- rike (Paris).

SE HIT! Musikalisk lärarinna önskar sysselsättning öfver ferierna. Svar till »Fritt vivre», Örebro p. r.

ALLVARLIGT sinnad flicka, 21 år, som ordentligt önskar lära sig sköta ett hushåll, önskar plats i bättre familj på landet. Svar till »21 år», under adress S. Gumælii Annonbyrå, Stock- holm f. v. b.

PLATS önskas hos ånkeman där barn finnes. Sökande äger flerårig vana i ett hems skötande, är kunnig i späda barns vård och genomgått praktisk slöjd- och värfkurs. Svar till »Idog», Västerås p. r.

LÄRARINNA önskar plats 1 sept. Vaml. skoläm., franska, tyska o. engelska, finare handarb. Svar till »Pålitlig 21 år», Västerås p. r.

INFORMATORSPATS önskas för som- maren af fil. stud. (hufvudämnen ma- tematik). Svar till »20 år», Iduns exp. UNG flicka söker plats & ämbets- kontor. Genomgått handelsinstitut, nå- got kunnig i stenografi och maskin- skrifning. Är även villig deltaga i husliga göromål om så fordras. Tack- samt för svar märkt »G. 19 år», Nord- bergs pappershandel, Enköping.

2 BÄTTRE flickor önskar pl. i finare familj, att gå frun tillh. Är något kunnig i handarb. Vill blifva ansedda som familjemedlem. Liten lön önskas. Svar till »I 22», »A. 21», Iduns exp. f. v. b.

KVINNL. pianist önskar under somma- ren accompagnera och är villig gifva lektioner mot fritt vivre. Svar till »Accompagnemang», Iduns exp.

SOMMARVISTELSE. Ung flicka, 7:de klassist, önskar ferieläsning med något barn i första klasserna. Svar sändes till »Fritt vivre», Allm. tidningskont Gustaf Adolfstorg, Stockholm.

GYMNASTIKDIREKTÖR önskar mot fritt vivre och fria resor meddela massage och sjukgymnastik i hem på landet el. medfölja till badort. Svar till »Van gymnast», under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Sthlm f. v. b.

ENGLISH lady, educated, speaking Swedish, French and German, excel- lent pianist, seeks position for a short time. Highest references. An- swer to »M. K.», S. Gumælii Annon- byrå, Stockholm f. v. b.

FERIELÄSNING. Undervisningsvan stu- dentska, vistats utrikes, önskar und- ervisa skolborn på landet ett par timmar dagligen. Svar till »Fritt vivre o. re- sor», Iduns exp.

Flicka, fullt kunnig i enkla och finare matlagning och för öfrigt alla i ett hem förekommande göromål önskar plats som husföreståndarinnan. Svar till »Småländska», Iduns exp. f. v. b.

I FIN välig familj, gärna utlandet, önska två systrar plats som hjälp och sällskap. Den ena 24 år, huslig, kun- nig i linnesöm, handarb. m. m. Den andra 18 år, gymnast, villig undervisa i språk och skolämnen, event. kortare tid. Musikaliska, vana ge lektioner åt nybörjare. Ref. Svar märkt »Till mid- sommar 1910», Gumælii Annonbyrå, Malmö.

HUSHÅLLSVAN bildad flicka söker plats. Kan matl., bak, sömnad m. m. Vackra betyg, rek. gm Norra Inack- Byrån, Malmsskillnadsg. 27, Sthlm.

UNG småskollärarinna önskar under ferierna den 15 juni—1 aug. plats i familj att mot fritt vivre deltaga i hemmets olika göromål. Är villig läsa med nybörjare eller biträda vid skrif- ning. Svar till »Elisabet», Borgholm p. r.

LÄRARINNA undervisningsvan musika- lisk söker plats för läsåret. Enkel, barnkär. Goda betyg Svar till »Fram- steg», Sv. Telegrafbyrån, Sthlm.

DAM önskar förestå filial. Medelålders, duglig affärskvinnna, smak och arbets- förmåga. Mångårig plats i bättre affär. I kl. relationer. Svar till »Arbete & förtroende» under adr. S. Gumælii An- nonbyrå, Stockholm f. v. b.

PLATS som informator önskas under sommarmånaderna af skolyngling L IV b., van och villig att undervisa i van- liga skolämnen utom franska. Svar till »Olle, sportintresserad», under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

UNG lärarinna önskar under sommar- ferierna juni—aug. plats i familj att deltaga i hushållsgöromål. Är kunnig i sömnad. Någon lön önskas. Svar till »25», Lidköping p. r.

EXAM. kvinnlig sjukgymnast med goda betyg söker plats i familj vid badort eller som assistent hos äldre sjuk- gymn. Svar afvaktas tacksamt till »Massö 1910», Iduns exp. f. v. b.

BÄTTRE flicka, som genomgått hus- hållsskola samt kurser i linne- och klädsömnad, även kunnig i finare handarbeten, söker plats i familj nu genast. Önskar betraktas som familje- medlem. Svar till »23 år», Sya p. r.

FINNES någon varm hjärtad familj eller ensam dam till hvilken en ung små- skollärarinna kunde få komma där hon på något sätt kunde få vara till nytta och hjälp. Svar märkt »Praktiska», Iduns exp.

UNG, musikalisk flicka, som genomgått 8-klassigt läroverk och ett år und- ervisat i samskola på landet, söker till hösten anställning som lärarinna i god familj. Svar till »Dana», Kinna p. r.

UNG musikalisk flicka önskar under sommaren komma till fam. på landet för att undervisa i musik mot fritt vivre. Svar till »L. N.», Iduns exp. f. v. b.

Ressällskap!

25-årig flicka vore tacksam att som hjälp och sällskap gå medfölja på resa, helst till utlandet, mot fria resor och fritt vivre. Talar tyska och engelska obehindrat samt något franska. Språklektioner kunna erhållas. Svar sändes till »15 juni—25 aug.», Katri- nehalm p. r.

Bättre,

anspråkslös flicka med vänligt och godt sätt, kunnig i matlagning och husliga bestyr, önskar plats i god hem. Tack- samt för svar till »A. A.», Laholm p. r.

Lyckorna Hafsbad och klimatisk kur- ort i härlig natur & väst- kusten, kransad af yppiga, skogsklädda höjder. Läkare: *M. Blumenthal*, Sthlm.

Lysekil Klimatisk kur- och rekreations- ort. Utmärkta gytje-, kreuzna- cher-, half- och hafsbad, sjukgymnastik, massage. Tidsenliga anläggningar, billiga priser. Läkare: *Prof. A. Wide*, Sthlm.

Malen, Båstad. Fullständig kurort. Varm- och hafsbad. Vidsträckt barrskog. Gymnastik, brunnsdrickning, dietisk behandling. Lektuga. Läkare: *Carl O. Segerberg*, Helsingborg.

Marstrand (»Nordens Madeira») Hafs- kuranstalt med utmärkta bad, spec. gyttebad, goda kommunika- tioner, billiga lefnadsomkostnader. Läkare: *J. Baumann*, Marstrand.

Medevi Skogssanatorium. Berömda järn- källor med radioaktiv utstråln. Utmärkta gytte- o. halfbad. Sol- o. luft- bad. Kalla bad i Vättern. Terrängkur. Dietiskt bord. Läk: *G. A. Alvin*, Sthlm.

Mörsils Sanatorium Jämtland. Öppet året om. Ren, stark fjällluft. Lätta komm. Första kl. bord. Elektr. belysn. Rikstel. Örtvriäk: *T. Horney*, Mörsil.

Mösseberg Vattenkur. o. sanatorium, 1,100 fot ö. h. Öppet hela året. Nauheimerb. med fyt. kols., elektr. ljusb. Inhalatorium. Röntgen- o. Högfrek- vensafd. Läk: *Fr. Odenius*, Sthlm.

Nybro Brunn- och badanstalt. Skogsv- klimat med präktig barrskog. Torr elektrisk. Nytt varmbadhus. Sol- bad. Grunderna gödlijusbad. Billigt. Läk: *Doc. Kj. O. af Klercker*, Lund.

Nynäs Hafsbad modern, förstklassig sommar och vinter- kurort med fullst. vattenkuranst. och alla moderna kurmedel. Mildt klimat, härligt läge. Läkare: *O. F. Åberg*.

Porla Brunn. Berömda, kraftiga järn- vatten. Fullst. badanstalt. I termin: 1 juni—1 juli; II termin 5 juli—2 aug. Postadr.: *Porla*. Läkare: *Lifmedikus: E. O. Lidin*, Sthlm.

Ragunda Vattenkuranstalt och hälso- källa i Östra Jämtland. Vac- kert läge vid den härliga Hammarforsen, mildt klimat. Postadr.: *Hammarstrand*. Läkare: *Fredrik Bergwall*, Sthlm.

Ramlösa 204:e säsong. Järn- och Neuenahrliknande alk. källa; kall-, Nauheimer-, varmvattenkur; gyttebad. Radiogenkur. Spec. diet för socker-, gikt-, njursj. & korp. Läk: *E. Landergren*, St.

Ronneby Brunn. Starkaste järnkällor, massage-, ljus-, hafsbad, kall- vattenkur, dietkur. Läk: *Gunnar Fors- ner*, Sthlm. Ensk. praktis. dr Har. Ern- berg, dr G. Bergmark, dr Fr Zachrisson.

Ryds Brunn- och Badanstalt. Sve- riges äldsta kneippkuranstalt. Nat- urskönt läge. Barrskog och insjöar. Lugnt och stilla. Läkare: *H. V. Kindblom*, Ryd.

Saltsjöbaden 1/2 t. från Stockholm, badsanatoriet öppet hela året. Begär upplysning om priserna. Rum från 1:50. Läkare: *Emil Zander* och *Olof Sandberg*.

Skogersbrunn vatten- och luftkurort med järnkällor i Östra Värml. Härl. barrskog. Alla badformer. Sommarsäs. 1 juni—1 sept; öfriga årstider hvilohem. Läk: *J. O. A. Bergqvist*, Sthlm.

Strömstad Hafscuranstalt. Skyddadt läge. Mildt hafs-klimat. Berömda gyttebad. Järnkälla. Säsong 1 juni—15 sept. Läkare: *A. Berghel*, Stockholm.

Styrsö Hafsbad i Göteborgs skärgård. Mildt och jämt klimat. 50 minu- ters inumskärsresa fr. Göteborg. 1:a klass Hotell. Restauration, bad m. m. Läkare: *A. Kuylenstierna*, Göteborg.

Särö Hafsbad och kurort. Rik vegetation, Härliga promen. med utsiktsplat. Öppen året om. Tåg med Göteborg 18 aug. dagl. Läkare: *Georg Engstrand*, Särö.

Sätra Brunn, 1,4 mil från Sala. Stillhet, enkelhet. Barrskog. Gyttebad, gymnastik, massage; särskild matordning för magsjuka. Öppen 13 juni—13 aug. Läkare: *E. Friberger*, Uppsala.

Söderköping Brunn och bad. Full- ständig brunns & bad- kur. Sjukgymnastik och massage. Hetluftsb- behandl. Enkelt lefnadsätt. Tidsenliga bo- städer. Läkare: *E. Almqvist*, Sthlm.

Södertelje Nytt badhus och societets- hus. Utvidg. badhot. Spec. *Tvåmassagor*. Hafsbad. Sol- o. luftbad. Läk: *Axel Hellstenius*, Sthlm. För mass o. gymnastik: *dr N. Wennström*, Sthlm.

Tranås Vattenkuranstalt, öppen året om. Alla varma och kalla bad. Fullst Kneippbehandling. Mild och ren luft. Naturskönt läge, vidsträckt barrskog. Billiga priser. Läkare: *H. Tham*, Tranås.

Trosa Bad- och sommarvistelseort. Na- turskönt läge. Ren och stärkande luft. Utmärkta varm- och saltsjöbad Läkare: *Hugo E:son Brand*. Billiga lefnadsomkostnader.

Tulseboda Brunn- o. kurort. Kyrkhut. Blekinge. 1 juni—1 sept Naturskönt läge i högt liggande skogstrakt. Utmärkta bad. Apotek. Billiga lefnadsom- kostnader. Läkare: *E. Kinnwall*.

Tyringe badanstalt & sanatorium. Öppet året om. Alla nu brukl. bad former. Naturskönt läge. Ren, stärkand- luft. Mildt sydl. klimat. Billiga lefnads- kostnader. Läkare: *O. Reimers*, Tyringe

Ulricehamns Sanatorium och badan- stalt. Öppet året om. Vidstr. skogsomr. Mer än 300 m. öfv. hafvet. Alla brukliga badformer, även elektriska. Läkare: *Johan A. Andersson*, Sthlm.

Varberg Hafsbad och gyttebadanstalt. Bästa hafsbad, spec. gyttebad Elektr. ljusbad. Billiga afgifter och lefnadsomkostnader. Läkare: *Lifmedikus Emil Jacobson*, Stockholm.

Visby Varmbads- och Kneippkur-anstalt. Mildt ö-klimat. »Ruineernas stad». Nytt: Kneippbyn m. lufthydd. o. solb. m. dusch i skogen o. kontin. strandb. v. öppna hafvet! Läk: *K. Kallenberg*, Sthlm.

Värmlands Eda vattenkuranstalt o. järnkälla. 10 juni—31 aug. Natursk., högt läge, milsvilda skogar. Gytte-, sol- o. sandbad, massage, sjukgymn. Elektricitet. Läk: *Alfr. Ternell*, Sthlm.

Östhammar Hafsbadanstalt. Skyddadt läge vid vik af Ålands haf. Berömda gytte- och tvåmassagor för reumatism. Härlig hafs- och skogsluft. Läkare: *F. Scherstén* Östhammar.